VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ HAI

18.5.2026 (2.4 Bính Ngọ)

Số 59 (4350)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

KỶ NIỆM 136 NĂM NGÀY SINH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH (19.5.1890 - 19.5.2026)

Tháng Năm về hội Làng Sen trên quê hương Bác

● TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM: **Ánh sáng Hồ Chí Minh soi đường cho chúng ta đi**

● **Chương trình nghệ thuật *Sáng mãi tên Người***

[2, 3, 8, 9 & 11]

Những ngày này, du khách trên mọi miền đất nước tụ về Khu di tích quốc gia đặc biệt Kim Liên (Nghệ An) để tham quan tìm hiểu về quê hương của Người Ảnh: PHẠM NGÂN

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Nền tảng bền vững của kỷ nguyên mới

● **PGS.TS BÙI HOÀI SƠN**

Trong bài viết "Ánh sáng Hồ Chí Minh soi đường cho chúng ta đi" nhân dịp kỷ niệm 136 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã gửi đi một thông điệp có ý nghĩa sâu sắc: Phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới không thể chỉ được đo bằng tốc độ tăng trưởng kinh tế, quy mô hạ tầng hay sức mạnh vật chất, mà trước hết và sau cùng phải được đo bằng chất lượng con người, chiều sâu văn hóa, sự tiến bộ, công bằng xã hội và hạnh phúc của nhân dân.

(Xem tiếp trang 3)

TỪ CÂU CHUYỆN DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN "LỪNG CHỪNG DANH PHẬN":

Cần lắm mô hình hợp tác bảo tồn liên vùng

[5]

Bộ VHTTDL với cuộc "đại phẫu" để chuyển mạnh sang hậu kiểm

[9]

Người đi vắng của văn chương

[10]

Tự hào các chiến binh tuổi "bẻ gãy sừng trâu"

[14]

ÁNH SÁNG HỒ CHÍ MINH SOI ĐƯỜNG CHO CHÚNG TA ĐI

● TÔ LÂM, Tổng Bí thư BCH TƯ Đảng Cộng sản Việt Nam, Chủ tịch nước CHXHCN Việt Nam

Ngày 19.5.2026, toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta kỷ niệm 136 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại trong một thời điểm có ý nghĩa đặc biệt.

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng đã thành công rực rỡ, xác định những định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội; cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XVI và HĐND các cấp nhiệm kỳ 2026-2031 đã mở ra một chương mới với yêu cầu rất cao về đổi mới tư duy, nâng cao chất lượng thể chế, hiệu lực quản trị và năng lực phục vụ nhân dân. Hệ thống chính trị đang từng bước vận hành theo mô hình tổ chức mới, tinh gọn hơn, thông suốt hơn, đòi hỏi hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả cao hơn, gắn bó mật thiết hơn với nhân dân và đáp ứng tốt hơn yêu cầu phát triển đất nước trong tình hình mới.

Trong bước chuyển lớn ấy, chúng ta càng nhận thức sâu sắc hơn giá trị trường tồn của tư tưởng Hồ Chí Minh, nền tảng tinh thần, ngọn đuốc soi đường, kim chỉ nam cho mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam, của dân tộc Việt Nam. Nếu Văn kiện Đại hội XIV của Đảng xác định con đường phát triển mới của đất nước, thì tư tưởng Hồ Chí Minh chính là ánh sáng soi đường để chúng ta đi trên con đường ấy với bản lĩnh vững vàng, mục tiêu đúng đắn, phương pháp khoa học và niềm tin sâu sắc vào nhân dân.

Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là người tìm ra con đường cứu nước, giải phóng dân tộc, mà còn là người đặt nền móng tư tưởng cho sự nghiệp xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước Việt Nam trong thời đại mới. Ở Người, độc lập dân tộc gắn liền với tự do, hạnh phúc của nhân dân, với Chủ nghĩa xã hội. Giải phóng dân tộc là điểm khởi đầu của một hành trình lớn: Xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, nhân dân được làm chủ, được sống ấm no, tự do, hạnh phúc, được học hành, được phát triển toàn diện và được thụ hưởng thành quả của cách mạng.

Đó là chiều sâu nhân văn, là giá trị bền vững và cũng là sức sống thời đại của tư tưởng Hồ Chí Minh. Tư tưởng ấy không chỉ soi sáng con đường giành độc lập, thống nhất đất nước trong thế kỷ XX, mà còn tiếp tục soi sáng công cuộc bảo vệ toàn vẹn chủ quyền, lãnh thổ, đổi mới, cải cách, phát triển nhanh và bền vững trong thế kỷ XXI. Trong kỷ nguyên mới, khi đất nước đứng trước yêu cầu vươn lên mạnh mẽ, nâng cao năng lực tự chủ chiến lược, bắt kịp các xu thế phát triển của thời đại, tư tưởng Hồ Chí Minh càng trở thành điểm tựa tinh thần, nền tảng tư duy và phương hướng hành động có ý nghĩa quyết định.

Đại hội XIV của Đảng là dấu mốc rất quan trọng trong tiến trình phát triển của đất nước. Đại hội không chỉ tổng kết chặng đường phát triển, nhìn lại những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử sau 40 năm đổi mới, mà còn xác lập phương pháp luận, tầm nhìn và những quyết sách chiến lược cho giai đoạn phát triển trong tương lai. Đó là con đường phát triển nhanh và bền vững ; xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, hoạt động hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả; xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cháu học sinh Trường Trưng Vương, Hà Nội (tháng 5.1955)

Ảnh: TƯ LIỆU

nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân; phát triển đất nước dựa trên khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số; phát triển văn hóa, con người Việt Nam trở thành nền tảng, nguồn lực nội sinh và động lực quan trọng; xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ, chủ động hội nhập quốc tế sâu rộng; cung cố quốc phòng, an ninh vững mạnh.

Nhìn sâu xa, những định hướng chiến lược ấy chính là sự kế thừa, vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh trong điều kiện lịch sử mới. Tư tưởng Hồ Chí Minh không phải là những mệnh đề bất biến, khép kín, mà là một hệ thống quan điểm sống động, luôn gắn với thực tiễn, lấy thực tiễn làm điểm xuất phát, lấy lợi ích của dân tộc và hạnh phúc của nhân dân làm mục tiêu cao nhất, lấy tự chủ, dân chủ, đổi mới, sáng tạo và hành động làm phương thức để hiện thực hóa lý tưởng cách mạng.

Trước hết, tư tưởng "dân là gốc" của Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp tục là trục xuyên suốt của mọi chủ trương, đường lối, chính sách trong giai đoạn hiện nay. Trong tư tưởng của Người, nhân dân là chủ thể của lịch sử, là nguồn sức mạnh vô tận của cách mạng, là mục tiêu phục vụ cao nhất của Đảng và Nhà nước. Bao nhiêu lợi ích đều vì dân. Bao nhiêu quyền hạn đều của dân. Chính quyền từ Trung ương đến cơ sở đều là công bộc của dân. Cán bộ, đảng viên phải gần dân, hiểu dân, tin dân, trọng dân, học dân, vì dân và có trách nhiệm với nhân dân.

Tinh thần ấy đặt ra yêu cầu rất rõ đối với công cuộc đổi mới hiện nay: Mọi cải cách phải lấy nhân dân làm trung tâm, lấy phục vụ nhân dân tốt hơn làm mục tiêu và lấy sự hài lòng, niềm tin, hạnh phúc của nhân dân làm thước đo đánh giá. Tinh gọn bộ máy không phải chỉ để giảm đầu mối, giảm tầng nấc, giảm chi phí, mà sâu xa hơn là để bộ máy gần dân hơn, sát cơ sở hơn, xử lý công việc nhanh hơn, phục vụ người dân và doanh nghiệp tốt hơn. Phân cấp, phân quyền để rõ người, rõ việc, rõ trách nhiệm, phát huy tính chủ động, sáng tạo, tự chịu trách nhiệm của từng cấp, từng ngành, từng địa phương. Chuyển đổi số là nhằm hiện đại hóa phương tiện quản lý, tạo ra nền quản trị minh bạch hơn, thuận tiện hơn, công bằng hơn, chu đáo hơn và nhanh chóng hơn.

Thứ hai, tư tưởng độc lập, tự chủ, tự lực, tự cường của Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp tục soi sáng con đường phát triển đất nước trong bối cảnh cạnh tranh chiến lược, chuyển dịch chuỗi cung ứng, cách mạng công nghiệp lần thứ tư và những biến động sâu sắc của thế giới. Sinh thời, Người luôn nhấn mạnh độc lập dân tộc phải gắn với tự lực, tự cường; phải dựa vào sức mình là chính, đồng thời tranh thủ sự ủng hộ, hợp tác quốc tế; phải kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại.

Ngày nay, tư tưởng ấy được phát triển trong yêu cầu xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ, có sức chống chịu cao, có năng lực cạnh tranh quốc tế, chủ động hội nhập sâu rộng nhưng không lệ thuộc; phát triển mạnh khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số; làm chủ những lĩnh vực công nghệ chiến lược; hình thành lực lượng sản xuất mới và phương thức sản xuất mới. Khát vọng "*sánh vai với các cường quốc năm châu*" mà Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi gắm cho các thế hệ Việt Nam hôm nay đã trở thành yêu cầu phát triển thực tiễn, đòi hỏi toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta phải đổi mới mạnh mẽ tư duy, hành động quyết liệt, vượt qua tâm lý tự bằng lòng, vượt qua nguy cơ tụt hậu, nhất là tụt hậu về công nghệ, năng suất và chất lượng phát triển.

Thứ ba, tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng Đảng tiếp tục là nền tảng đặc biệt quan trọng cho công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong giai đoạn mới. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn Đảng ta là Đảng cầm quyền; mỗi cán bộ, đảng viên phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; phải giữ gìn Đảng thật trong sạch; phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân. Người coi đạo đức là gốc của người cách mạng, coi sự gắn bó máu thịt với nhân dân là nguồn sức mạnh và là điều kiện tồn tại, phát triển của Đảng.

Trong điều kiện hiện nay, yêu cầu ấy càng có ý nghĩa sống còn. Một đất nước muốn phát triển nhanh và bền vững phải có một Đảng thật sự trong sạch, vững mạnh, đủ bản lĩnh, trí tuệ, đạo đức, uy tín và năng lực lãnh đạo. Một hệ thống chính trị tinh gọn muốn vận hành hiệu quả phải có đội ngũ cán bộ đủ phẩm chất, năng lực, trách nhiệm, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung. Một nền quản trị hiện đại muốn thành công phải được đặt trên nền tảng kỷ luật, kỷ cương, liêm chính, minh bạch và trách nhiệm giải trình.

Vì vậy, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, quan liêu không chỉ là nhiệm vụ xây dựng Đảng, mà còn là nhiệm vụ phát triển. Chống tham nhũng là để làm trong sạch bộ máy, củng cố niềm tin của nhân dân, bảo vệ nguồn lực quốc gia, tạo môi trường lành mạnh cho phát triển. Chống lãng phí là để khơi thông nguồn lực, sử dụng hiệu quả tài sản công, thời gian công, cơ hội phát triển của đất nước. Chống tiêu cực là giữ gìn kỷ cương, ngăn chặn tha hóa quyền lực, tạo nền tảng công bằng, văn minh cho phát triển đất nước bền vững; Chống quan liêu là để bộ máy không xa dân, chính sách không xa thực tiễn, cán bộ không vô cảm trước đời sống nhân dân.

Thứ tư, tư tưởng Hồ Chí Minh về đại đoàn kết toàn dân tộc tiếp tục là nguồn sức mạnh chiến lược trong kỷ nguyên mới. Người khẳng định đoàn kết là truyền thống cực kỳ quý báu của dân tộc ta, là nhân tố quyết định thắng lợi của cách mạng. Đoàn kết trong Đảng, đoàn kết toàn dân, đoàn kết dân tộc, đoàn kết quốc tế; đoàn kết giữa các giai cấp, tầng lớp, dân tộc, tôn giáo, đồng bào trong nước và người Việt Nam ở nước ngoài, đó là phương thức tập hợp lực lượng và cũng là nghệ thuật xây dựng sức mạnh quốc gia của Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại.

Trong giai đoạn hiện nay, đại đoàn kết không chỉ là yêu cầu chính trị, mà còn là nguồn lực phát triển. Đất nước muốn vươn mình phải khơi dậy và phát huy cao nhất trí tuệ, bản lĩnh, khát vọng, sức sáng tạo và tinh thần cống hiến của mọi người Việt Nam. Công nhân, nông dân, trí thức, doanh nhân, văn nghệ sĩ, thanh niên, phụ nữ, cựu chiến binh, đồng bào các dân tộc, các tôn giáo, người Việt Nam ở nước ngoài đều là những lực lượng quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới không thể chỉ dựa vào nguồn lực nhà nước, mà phải huy động, giải phóng và kết nối mọi nguồn lực xã hội, mọi tiềm năng sáng tạo của nhân dân.

Thứ năm, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, con người tiếp tục soi sáng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước. Với Người, văn hóa không đứng ngoài chính trị, kinh tế, xã hội, mà phải soi đường cho quốc dân đi. Con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của cách mạng. Phát triển đất nước không chỉ là tăng trưởng kinh tế, mà là nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân cách, xây dựng đạo đức, phát triển văn hóa, chăm lo đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

Trong kỷ nguyên mới, phát triển nhanh phải đi đôi với phát triển bền vững; tăng trưởng kinh tế phải đi đôi với tiến bộ, công bằng xã hội; đổi mới công nghệ phải đi đôi với phát

triển con người; hội nhập quốc tế phải đi đôi với giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc. Một quốc gia chỉ thật sự hùng cường khi có nền kinh tế mạnh, thể chế hiện đại, quốc phòng- an ninh vững chắc, văn hóa giàu bản sắc, con người phát triển toàn diện và xã hội nhân văn, nghĩa tình, kỷ cương, sáng tạo.

Từ đó có thể thấy, các quyết sách đổi mới trong thời gian gần đây, từ tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, sắp xếp đơn vị hành chính, vận hành mô hình chính quyền địa phương 2 cấp; đổi mới thể chế, hoàn thiện pháp luật; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, cải cách hành chính, chuyển đổi số; phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo; phát triển kinh tế tư nhân, nâng cao hiệu quả kinh tế nhà nước, xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ; phát triển văn hóa, con người, nâng cao chất lượng giáo dục, chăm sóc sức khỏe nhân dân, bảo đảm an sinh xã hội; đến chủ động hội nhập quốc tế, củng cố quốc phòng, an ninh, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đều cần được soi chiếu bằng tư tưởng Hồ Chí Minh. Soi chiếu để giữ đúng mục tiêu. Soi chiếu để lựa chọn đúng phương pháp. Soi chiếu để mọi đổi mới không xa rời nhân dân, mọi phát triển không đánh mất bản sắc, mọi cải cách không tách khỏi lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội.

Vì vậy, kỷ niệm 136 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh trong bối cảnh hiện nay không chỉ là dịp tưởng nhớ, tri ân công lao trời biển của Người. Đây còn là dịp để toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta tự soi lại mình trước tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người; củng cố niềm tin vào con đường đã lựa chọn; nâng cao trách nhiệm trước Tổ quốc, trước nhân dân; biến tư tưởng Hồ Chí Minh thành hành động cách mạng cụ thể trong từng cơ quan, từng địa phương, từng cán bộ, đảng viên và từng người dân.

Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh hôm nay không thể dừng ở những lời nói đúng, những khẩu hiệu hay, những phong trào hình thức. Điều quan trọng hơn là phải chuyển hóa thành đạo đức công vụ, kỷ luật thực thi, văn hóa liêm chính, tinh thần đổi mới sáng tạo, trách nhiệm phục vụ nhân dân, năng lực tổ chức thực hiện và kết quả cụ thể trong đời sống. Mỗi chủ trương đúng phải đi vào cuộc sống. Mỗi chính sách phải đến được với người dân. Mỗi cán bộ phải lấy sự hài lòng, niềm tin và hạnh phúc của nhân dân làm thước đo công việc của mình.

Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc đặt ra yêu cầu rất cao đối với toàn bộ hệ thống chính trị. Chúng ta phải kiên định nhưng không bảo thủ; đổi mới nhưng không chệch hướng; phát triển nhanh nhưng phải bền vững; hội nhập sâu rộng nhưng phải giữ vững độc lập, tự chủ; xây dựng bộ máy tinh gọn nhưng phải bảo đảm phục vụ nhân dân tốt hơn; phát triển kinh tế mạnh mẽ nhưng phải bảo đảm tiến bộ, công bằng xã hội và hạnh phúc của nhân dân. Đó cũng chính là tinh thần Hồ Chí Minh trong điều kiện mới: Kiên định mục tiêu, sáng tạo phương pháp, thực tiễn trong hành động, nhân văn trong mục đích, lấy dân làm gốc và lấy lợi ích quốc gia, dân tộc làm tối thượng.

Càng trong bước chuyển lớn của lịch sử, chúng ta càng phải giữ vững tư tưởng Hồ Chí Minh. Càng tiến bước trên con đường hiện đại hóa, chúng ta càng phải trở về sâu sắc hơn với những giá trị nền tảng mà Người để lại: Độc lập, tự do; dân là gốc; đoàn kết; tự lực, tự cường; cần, kiệm, liêm, chính; Đảng trong sạch; Nhà nước phục vụ nhân dân; phát triển vì con người và vì hạnh phúc của nhân dân.

Dưới ánh sáng Hồ Chí Minh, với bản lĩnh, trí tuệ, ý chí và khát vọng Việt Nam, toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta nhất định sẽ thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng, thực hiện thành công hai mục tiêu chiến lược 100 năm, hiện thực hóa khát vọng phát triển đất nước hùng cường, sánh vai với các cường quốc năm châu như Bác Hồ kính yêu hằng mong muốn. ■

Nền tảng... *(Tiếp theo trang 1)*

Từ tư tưởng Hồ Chí Minh, bài viết khẳng định văn hóa và con người phải là nền tảng, nguồn lực nội sinh và động lực quan trọng của phát triển bền vững.

Một trong những điểm sâu sắc nhất trong bài viết của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm là cách đặt vấn đề phát triển từ chiều sâu tư tưởng Hồ Chí Minh. Ở đó, phát triển đất nước không được hiểu giản đơn là tăng trưởng kinh tế, là mở rộng sản xuất, là xây thêm nhiều công trình, là đạt thêm nhiều chỉ tiêu vật chất. Tất cả những điều đó rất quan trọng, nhưng không phải là mục tiêu cuối cùng. Mục tiêu cuối cùng của phát triển phải là con người, là cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, là phẩm giá, năng lực và cơ hội phát triển toàn diện của mỗi người dân.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đã nhấn mạnh rất rõ: Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là người tìm ra con đường cứu nước, giải phóng dân tộc, mà còn là người đặt nền móng tư tưởng cho sự nghiệp xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước Việt Nam trong thời đại mới. Ở Người, độc lập dân tộc luôn gắn liền với tự do, hạnh phúc của nhân dân, với chủ nghĩa xã hội. Giải phóng dân tộc là điểm khởi đầu của một hành trình lớn: Xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, nhân dân được làm chủ, được sống ấm no, tự do, hạnh phúc, được học hành, được phát triển toàn diện và được thụ hưởng thành quả của cách mạng. Nhìn từ đó, chúng ta thấy rõ chiều sâu nhân văn trong tư tưởng Hồ Chí Minh: Độc lập không phải chỉ là độc lập của quốc gia trên bản đồ thế giới, mà còn là điều kiện để mỗi con người được làm chủ cuộc đời mình; phát triển không phải chỉ là sự lớn mạnh của Nhà nước hay nền kinh tế, mà còn là sự trưởng thành của xã hội và sự nở hoa của con người; hạnh phúc không phải là khái niệm trừu tượng, mà phải hiện diện trong đời sống hằng ngày của nhân dân.

Chính vì vậy, thông điệp "văn hóa và con người là nền tảng của phát triển bền vững" không phải là một khẩu hiệu mềm mại đặt bên cạnh các chính sách kinh tế, xã hội. Đó là một quan điểm phát triển có tính chiến lược. Một quốc gia có thể tăng trưởng nhanh trong một giai đoạn, nhưng nếu tăng trưởng ấy không dựa trên nền tảng văn hóa, không tạo ra con người có tri thức, đạo đức, bản lĩnh, năng lực sáng tạo, ý thức trách nhiệm và khát vọng cống hiến, thì sự phát triển ấy khó có thể bền vững. Một xã hội có thể giàu lên về vật chất, nhưng nếu nghèo đi về niềm tin, xuống cấp về đạo đức, rạn nứt về cộng đồng, khủng hoảng về bản sắc, thì đó không thể là một xã hội phát triển đúng nghĩa.

Từ bài viết của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm, có thể thấy tư tưởng Hồ Chí Minh tiếp tục soi sáng một câu hỏi rất lớn của thời đại hôm nay: Chúng ta phát triển để làm gì? Câu trả lời vẫn phải là: Phát triển vì con người, vì nhân dân, vì hạnh phúc của nhân dân, vì một nước Việt Nam phồn vinh, văn minh, nhân ái, nghĩa tình, kỷ cương và sáng tạo.

Trong bài viết, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước dành một luận điểm rất quan trọng cho tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa và con người. Ông viết: "Thứ năm, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, con người tiếp tục soi sáng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước. Với Người, văn hóa không đứng ngoài chính trị, kinh tế, xã hội, mà phải soi đường cho quốc dân đi. Con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của cách mạng". Đây là đoạn viết có giá trị định hướng rất lớn. Văn hóa không đứng ngoài phát triển. Văn hóa cũng không phải là phần trang trí cho phát triển. Văn hóa là ánh sáng định hướng phát triển, là hệ điều tiết giúp chính trị nhân văn hơn, kinh tế có trách nhiệm hơn, xã hội hài hòa hơn, con người sống tử tế hơn. Khi nói văn hóa phải "soi đường cho quốc dân đi", chúng ta đang nói tới vai trò dẫn dắt của văn hóa đối với lựa chọn phát triển của đất nước.

Trong thực tiễn, nếu thiếu văn hóa, phát triển rất dễ bị lệch hướng. Tăng trưởng có thể chạy theo lợi ích ngắn hạn. Đô thị hóa có thể phá vỡ ký ức cộng đồng. Công nghiệp hóa có thể hy sinh môi trường. Chuyển đổi số có thể tạo ra khoảng cách mới giữa các nhóm xã hội. Kinh tế thị trường có thể làm nảy sinh lối sống thực dụng, vô cảm, chạy theo danh lợi. Quyền lực nếu thiếu văn hóa liêm chính có thể bị tha hóa. Vì vậy, văn hóa phải có mặt trong mọi lĩnh vực: Trong quản trị quốc gia, trong xây dựng pháp luật, trong giáo dục, trong kinh tế, trong khoa học công nghệ, trong truyền thông, trong ứng xử công vụ, trong đời sống gia đình và cộng đồng. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đã chỉ rõ: Phát triển đất nước không chỉ là tăng trưởng kinh tế, mà là nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân cách, xây dựng đạo đức, phát triển văn hóa, chăm lo đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân. Đây là quan điểm phát triển toàn diện, cân bằng và bền vững. Nó đòi hỏi chúng ta phải vượt qua cách hiểu hẹp về phát triển, trong đó kinh tế là trung tâm duy nhất, còn văn hóa chỉ là lĩnh vực phụ trợ. Ngược lại, văn hóa và con người phải được đặt vào trung tâm của chiến lược phát triển quốc gia.

Đặt con người vào trung tâm không chỉ có nghĩa là chăm lo đời sống vật chất của người dân, dù điều đó rất quan trọng. Đặt con người vào trung tâm còn là bảo đảm cơ hội học tập, chăm sóc sức khỏe, thụ hưởng văn hóa, tiếp cận thông tin, tham gia đời sống xã hội, phát huy năng lực sáng tạo, sống trong môi trường an toàn, nhân văn, công bằng và có phẩm giá. Một chính sách phát triển đúng phải trả lời được câu hỏi: Chính sách ấy làm cho người dân sống tốt hơn như thế nào? Nó có giúp con người tự do hơn, sáng tạo hơn, nhân ái hơn, có trách nhiệm hơn không? Nó có làm cho cộng đồng gắn kết hơn, xã hội công bằng hơn, đất nước bền vững hơn không?

Từ tinh thần ấy, bài viết của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm có ý nghĩa như một lời nhắc nhở sâu sắc đối với quá trình hoạch định và thực thi chính sách hiện nay. Chúng ta đang đẩy mạnh tinh gọn bộ máy, phân cấp, phân quyền, cải cách hành chính, chuyển đổi số, hoàn thiện pháp luật, phát triển kinh tế tư nhân, xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ, phát triển khoa học công nghệ, hội nhập quốc tế. Tất cả những đổi mới đó đều cần thiết. Nhưng tất cả phải được soi chiếu bằng tư tưởng Hồ Chí Minh để giữ đúng mục tiêu, đúng phương pháp, không xa rời nhân dân, không đánh mất bản sắc, không tách khỏi lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Văn hóa, vì thế, phải trở thành một tiêu chí đánh giá chất lượng phát triển. Một đô thị hiện đại không chỉ là nơi có nhiều nhà cao tầng, đường rộng, cầu lớn, trung tâm thương mại, mà còn phải là nơi có ký ức, có không gian công cộng, có đời sống cộng đồng, có sự an toàn, thân thiện, có môi trường văn hóa lành mạnh. Một nền kinh tế mạnh không chỉ là nền kinh tế tạo ra nhiều của cải, mà còn là nền kinh tế tôn trọng đạo đức kinh doanh, bảo vệ môi trường, đề cao sáng tạo, khuyến khích trách nhiệm xã hội. Một nền hành chính hiệu quả không chỉ là nền hành chính xử lý hồ sơ nhanh, mà còn là nền hành chính biết lắng nghe, biết xin lỗi, biết phục vụ, biết đặt người dân ở vị trí trung tâm.

Trong chiều sâu ấy, văn hóa không làm chậm phát triển. Trái lại, văn hóa làm cho phát triển có chiều sâu hơn, ổn định hơn, nhân văn hơn và bền vững hơn. Con người không phải là đối tượng thụ hưởng thụ động, mà là chủ thể sáng tạo, là động lực quyết định của phát triển. Khi mỗi người dân được khơi dậy lòng yêu nước, ý chí tự cường, tinh thần trách nhiệm, năng lực sáng tạo và khát vọng cống hiến, thì đó chính là nguồn lực lớn nhất của quốc gia.

Một trong những câu viết cô đọng và có sức khái quát cao nhất trong bài của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm là: "Một quốc gia chỉ thật sự hùng cường khi có nền kinh tế mạnh, thể chế hiện đại, quốc phòng - an ninh vững chắc, văn hóa giàu bản sắc, con người phát triển toàn diện và xã hội nhân văn, nghĩa tình, kỷ cương, sáng tạo". Câu viết này mở ra một cách hiểu rất toàn diện về khát vọng hùng cường. Hùng cường không chỉ là mạnh về kinh tế, không chỉ là vững về quốc phòng, không chỉ là hiện đại về thể chế, mà còn là giàu bản sắc về văn hóa, toàn diện về con người, nhân văn về xã hội. Một đất nước hùng cường mà thiếu nhân văn sẽ không tạo được sự đồng thuận bền vững. Một xã hội hiện đại mà đánh mất bản sắc sẽ trở nên trống rỗng. Một nền kinh tế phát triển mà con người không hạnh phúc, niềm tin xã hội suy giảm, đạo đức xuống cấp, môi trường bị tổn thương, cộng đồng rạn nứt, thì sự phát triển ấy chưa thể gọi là thành công.

Vì vậy, trong kỷ nguyên mới, yêu cầu đặt ra là phát triển nhanh nhưng phải bền vững; đổi mới công nghệ nhưng phải phát triển con người; hội nhập quốc tế nhưng phải giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc; tăng trưởng kinh tế nhưng phải đi đôi với tiến bộ, công bằng xã hội. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã nhấn mạnh rất rõ tinh thần đó trong bài viết: "Trong kỷ nguyên mới, phát triển nhanh phải đi đôi với phát triển bền vững; tăng trưởng kinh tế phải đi đôi với tiến bộ, công bằng xã hội; đổi mới công nghệ phải đi đôi với phát triển con người; hội nhập quốc tế phải đi đôi với giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc".

Đây là định hướng có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với Việt Nam hôm nay. Chúng ta đang đứng trước cơ hội lớn để bứt phá, nhưng cũng đứng trước nhiều thách thức chưa từng có. Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, trí tuệ nhân tạo, chuyển đổi số, kinh tế xanh, kinh tế tri thức, cạnh tranh chiến lược, biến đổi khí hậu, già hóa dân số, biến động xã hội, áp lực đô thị hóa, những thay đổi trong lối sống và hệ giá trị... tất cả đang đặt ra yêu cầu phải phát triển bằng một tầm nhìn sâu hơn, bền vững hơn, nhân văn hơn. Trong bối cảnh đó, văn hóa chính là sức đề kháng của dân tộc trước những lệch chuẩn, là năng lực tự điều chỉnh của xã hội trước những biến động, là nguồn lực mềm giúp quốc gia tăng sức hấp dẫn, sức thuyết phục và sức lan tỏa. Con người Việt Nam, với lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết, ý chí vượt khó, khát vọng vươn lên, khả năng thích ứng, sáng tạo và nghĩa tình, chính là tài sản quý giá nhất của đất nước. Nhưng tài sản ấy không tự nhiên mà có, càng không tự nhiên được phát huy. Nó cần được nuôi dưỡng bằng giáo dục, bằng môi trường văn hóa lành mạnh, bằng chính sách đúng, bằng thể chế khuyến khích cái tốt, bảo vệ cái đúng, tôn vinh cái đẹp, ngăn chặn cái xấu, cái độc hại. ■

BỘ TRƯỞNG LÂM THỊ PHƯƠNG THANH:

Tạo môi trường thuận lợi thúc đẩy nghiên cứu, ứng dụng khoa học công nghệ

Nhân kỷ niệm Ngày Khoa học, Công nghệ và Đổi mới sáng tạo (KHCN&ĐMST) Việt Nam 18.5, Uỷ viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh đã gửi thư chúc mừng các nhà khoa học, cán bộ nghiên cứu, cán bộ quản lý khoa học, công nghệ của Bộ VHTTDL. Trong thư Bộ trưởng viết, đất nước đang bước vào kỷ nguyên mới, phát triển KHCN&ĐMST và chuyển đổi số là đột phá quan trọng hàng đầu, là động lực chính để đổi mới phương thức quản trị quốc gia, phát triển kinh tế, xã hội, đưa đất nước phát triển nhanh, giàu mạnh.

"Đối với ngành văn hóa, thông tin, thể thao, du lịch, phát triển KHCN&ĐMST, chuyển đổi số chính là nhằm tạo dựng không gian mới, xung lực mới, động lực bứt phá cho phát triển văn hóa và các lĩnh vực của ngành, đúng như Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam đã khẳng định. Đồng thời phát triển văn hóa cũng chính là nền tảng, là động lực của phát triển bền vững đất nước. Vì vậy, tập trung phát triển, ứng dụng KHCN&ĐMST, chuyển đổi số là nhiệm vụ chính trị hết sức quan trọng cần được triển khai quyết liệt, đồng bộ, nhất quán, trong đó các nhà khoa học là nhân tố then chốt", Bộ trưởng nhấn mạnh.

Trân trọng ghi nhận, biểu dương và đánh giá cao những đóng góp tâm huyết, trách nhiệm của đội ngũ các nhà khoa học, cán bộ nghiên cứu, cán bộ quản lý KHCN&ĐMST của ngành, Bộ trưởng cho biết, Bộ sẽ quan tâm, chỉ đạo, tăng cường kết nối giữa các cơ quan quản lý, cơ sở đào tạo, viện nghiên cứu và đội ngũ các nhà khoa học trong toàn ngành, tạo môi trường thuận lợi để thúc đẩy nghiên cứu, ứng dụng KHCN&ĐMST, chuyển đổi số trên các lĩnh vực của ngành. Bộ trưởng tin tưởng với trí tuệ, tâm huyết, tinh thần trách nhiệm cao đối với ngành, với đất nước, đội ngũ các nhà khoa học sẽ tiếp tục phát huy vai trò tiên phong, chủ động nghiên cứu, tham mưu và triển khai hiệu quả các nhiệm vụ KHCN&ĐMST, chuyển đổi số, góp phần tạo động lực mới để ngành văn hóa, thông tin, thể thao và du lịch tiếp tục phát triển mạnh mẽ, đóng góp quan trọng vào sự nghiệp phát triển nhanh, bền vững đất nước.

THU SÂM

Nhân danh bảo vệ bản quyền tác giả lại xâm phạm bản quyền

ĐÌNH TOÁN

Vụ Phó Chủ tịch Hiệp hội Sáng tạo và Bản quyền tác giả Việt Nam, Tổng Giám đốc BH Media Nguyễn Hải Bình cùng nhiều bị can bị khởi tố về hành vi xâm phạm quyền tác giả đang cho thấy tinh thần không có vùng cấm, không có ngoại lệ trong triển khai Công điện số 38/CĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ.

Cuối tuần qua, Cục Cảnh sát điều tra tội phạm về tham nhũng, kinh tế, buôn lậu (C03) Bộ Công an đã khởi tố 5 vụ án hình sự về tội *Xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan* theo Điều 225 Bộ luật Hình sự. Việc khởi tố được thực hiện trong bối cảnh lực lượng chức năng quyết liệt triển khai Công điện số 38 của Thủ tướng về tập trung chỉ đạo thực hiện quyết liệt các giải pháp đấu tranh, ngăn chặn, xử lý hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; đồng thời thực hiện chỉ đạo của lãnh đạo Bộ Công an về xử lý tội phạm liên quan đến sở hữu trí tuệ.

Các vụ án được xác định xảy ra tại nhiều doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực nội dung số gồm BH Media, Lululola Entertainment, nhóm 1900 Group, Mây Sài Gòn và Trung tâm Giọng ca để đời. Các bị can bị khởi tố là lãnh đạo, quản lý và cá nhân điều hành liên quan trực tiếp đến hoạt động khai thác, sử dụng tác phẩm âm nhạc và nội dung số. Đáng chú ý, tại Công ty cổ phần thương mại và dịch vụ truyền thông Bihaco (BH Media), cơ quan điều tra đã khởi tố bị can Nguyễn Hải Bình. Không chỉ giữ vai trò Tổng Giám đốc công ty, ông Bình còn là Phó Chủ tịch Hiệp hội Sáng tạo và Bản quyền tác giả Việt Nam. Chính câu chuyện người làm bản quyền dính án bản quyền đã khiến dư luận bất ngờ. Với nhiều khán giả, BH Media không phải là cái tên xa lạ khi đơn vị này hoạt động sôi nổi trên nhiều nền tảng và tự giới thiệu là doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực nội dung số, phân phối âm nhạc và quản lý bản quyền tại Việt Nam.

Thông tin bước đầu xác định, hoạt động vi phạm đã mang lại cho BH Media cùng các cá nhân liên quan khoản lợi bất chính khoảng 6 tỉ đồng. Từ số tiền này, BH Media tiếp tục chia cho các đối tượng theo thỏa thuận, với mức hưởng của mỗi người lên đến hàng tỉ đồng. Cùng với Nguyễn Hải Bình, các bị can bị cáo buộc với cùng hành vi gồm Võ Văn Nam, Giám đốc Công ty TNHH Lululola Entertainment; Nguyễn Minh Đức, chủ hộ kinh doanh Đổi Mặt Trời và Ngô Thanh Tùng, chủ hộ kinh doanh Thông Zeo trong vụ án liên quan nhóm 1900 Group; Võ Hoàng Việt và Nguyễn Trung Trường Huy, Giám đốc Công ty TNHH Mây Sài Gòn; Diệp Văn Lập (ca sĩ Quang Lập, chủ Trung tâm Giọng ca để đời).

Ngay sau khi thông tin ông Nguyễn Hải Bình bị khởi tố, dư luận mới vỡ lẽ khi tồn tại thực trạng có những cá nhân nhân danh bảo vệ bản quyền để xây dựng hình ảnh, tạo ảnh hưởng nhưng thực chất là trục lợi cá nhân từ chính hành vi vi phạm bản quyền. Theo dõi vụ việc, nhạc sĩ Dương Cầm chia sẻ: "Thật sự buồn khi nhìn thấy nhiều gương mặt thân quen ở đây. Các bạn là người đứng ra chịu trách nhiệm trước pháp luật. Việc không nắm được các quy định về bản quyền chính là "con dao" giết chết chính thương hiệu mà bấy lâu nay vất vả gây dựng, đưa bản thân vào lao lý. Đây có lẽ là một cú hích lớn để mở ra một bước chuyển mình của nền công nghiệp văn hóa nước nhà".

Trong bối cảnh kinh tế số và công nghiệp sáng tạo phát triển mạnh, việc bảo vệ bản quyền không chỉ là bảo vệ lợi ích chính đáng của người sáng tạo và người tiêu dùng, mà còn thể hiện sự minh bạch, văn minh của môi trường kinh doanh. Xử lý nghiêm hành vi xâm phạm quyền tác giả cũng góp phần củng cố niềm tin của nghệ sĩ, nhà sản xuất và người làm nội dung chân chính vào pháp luật. Theo Cục trưởng Cục Bản quyền tác giả (Bộ VHTTDL) Trần Hoàng, bảo vệ và thực thi quyền sở hữu trí tuệ được Việt Nam xác định là yếu tố then chốt để thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hóa. Việc tuân thủ nghiêm các quy định về sở hữu trí tuệ không chỉ bảo đảm quyền lợi hài hòa giữa các chủ thể liên quan mà còn góp phần bảo vệ người tiêu dùng. Thời gian qua, lãnh đạo Bộ VHTTDL đã liên tục chỉ đạo tăng cường công tác bảo hộ bản quyền theo đúng quy định pháp luật trong nước cũng như các điều ước quốc tế mà Việt Nam tham gia. Hiện tại, Bộ VHTTDL đang phối hợp chặt chẽ với các cơ quan chức năng nhằm rà soát, phát hiện và xử lý các hành vi vi phạm bản quyền.

Luật sư Phan Tuấn Vũ, Trưởng Văn phòng Luật sư Phan Law Vietnam cho hay, việc công an khởi tố năm công ty theo con đường hình sự cho thấy tín hiệu Nhà nước đã nhìn thấy vấn đề, không gian số không phải vùng vô pháp và việc khởi tố hôm nay mới là bước đầu. Cơ quan điều tra cho biết, trong thời gian tới sẽ tập trung đấu tranh quyết liệt với tinh thần không có vùng cấm, không có ngoại lệ với tất cả những hành vi vi phạm bản quyền, nhất là trong bối cảnh không gian mạng phát triển mạnh như hiện nay. Hiện, Cơ quan Cảnh sát điều tra (Bộ Công an) đang tập trung lực lượng, mở rộng điều tra, làm rõ hành vi phạm tội của các bị can và sai phạm của các cá nhân liên quan để xử lý theo quy định của pháp luật; xác minh để phục vụ thu hồi triệt để tài sản. Đồng thời, tiếp tục hướng dẫn, chỉ đạo công an địa phương tổ chức đấu tranh, ngăn chặn, xử lý đối với hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, quyền tác giả, quyền liên quan tương tự xảy ra trên địa bàn cả nước.

Cơ quan công an đề nghị các đơn vị, cá nhân có hành vi xâm phạm sở hữu trí tuệ, quyền tác giả, quyền liên quan chủ động chấm dứt sai phạm, kê khai, khắc phục hậu quả và làm việc với cơ quan chức năng để được hưởng chính sách khoan hồng của pháp luật. ■

Việc xử lý các hành vi vi phạm bản quyền sẽ tiếp tục được triển khai quyết liệt trong thời gian tới. Ảnh chụp màn hình

TỪ CÂU CHUYỆN DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN "LỪNG CHỪNG DANH PHẬN":

Cần lắm mô hình hợp tác bảo tồn liên vùng

● **TS PHAN THANH HẢI**

Hoành Sơn Quan là một di sản đặc biệt, bởi ngay từ khi hình thành, đã vượt ra khỏi ý niệm sở hữu của một địa phương. Nằm trên đỉnh Đèo Ngang, nơi dãy Hoành Sơn đâm ngang ra biển, công trình này không chỉ là dấu tích quân sự thời Nguyễn, mà còn là biểu tượng của lịch sử mở cõi, của tuyến giao thông thiên lý Bắc-Nam, của ký ức văn hóa và thi ca Việt Nam.

Thế nhưng, điều đáng suy ngẫm là suốt nhiều năm qua, di tích có vị thế đặc biệt ấy vẫn ở trong tình trạng "lưng chừng danh phận" khi ai cũng thừa nhận giá trị, song lại chưa có được một cơ chế phối hợp đủ mạnh để bảo tồn và phát huy tương xứng.

Di tích Hoành Sơn Quan hiện vẫn đang trong tình trạng "tranh chấp" giữa hai địa phương Hà Tĩnh và Quảng Trị
Ảnh: B.LINH

Có đủ tầm nhìn để vượt qua "địa giới hành chính"?

Trong bối cảnh mới, khi nhiều địa phương đang bước vào giai đoạn tái cấu trúc không gian phát triển, câu chuyện Hoành Sơn Quan không còn chỉ là vấn đề của riêng một di tích. Nó đặt ra một câu hỏi rộng hơn: Chúng ta sẽ quản trị những di sản liên vùng như thế nào? Và liệu các địa phương có đủ tầm nhìn để vượt qua tư duy "địa giới hành chính" nhằm cùng nhau gìn giữ một giá trị chung của quốc gia hay không? Điều đáng mừng là thực tế Việt Nam đã từng có một tiền lệ thành công rất đáng tham khảo, đó là câu chuyện phối hợp giữa Huế và Đà Nẵng trong bảo tồn và phát huy giá trị Hải Vân Quan.

Nhiều năm trước, Hải Vân Quan cũng từng ở trong tình trạng khá giống Hoành Sơn Quan hôm nay. Di tích nằm đúng ranh giới hành chính giữa hai địa phương, giá trị lịch sử rất lớn nhưng xuống cấp kéo dài, quản lý chồng chéo, thiếu đầu tư đồng bộ. Đã từng có thời gian, người ta tranh luận khá nhiều về chuyện "thuộc về ai". Nhưng cuối cùng, điều quan trọng nhất đã được nhận ra: Hải Vân Quan trước hết là di sản quốc gia, không phải tài sản để phân chia theo địa giới. Từ nhận thức đó, Huế và Đà Nẵng đã lựa chọn con đường hợp tác thay vì tranh luận sở hữu. Hai địa phương cùng lập hồ sơ khoa học, cùng đề nghị xếp hạng di tích quốc gia, cùng xây dựng phương án bảo tồn và cùng triển khai dự án trùng tu. Chính mô hình "đồng quản trị" ấy đã mở ra một hướng tiếp cận mới cho bảo tồn di sản liên vùng ở Việt Nam.

Ngày nay, khi nhìn lại Hải Vân Quan sau trùng tu, điều đáng quý không chỉ là cổng thành được phục hồi hay cảnh quan được chỉnh trang. Giá trị lớn hơn nằm ở chỗ, di tích ấy đã trở thành biểu tượng của tư duy hợp tác văn hóa giữa các địa phương. Đó là bài học mà Hà Tĩnh và Quảng Bình, mà nay, trong bối cảnh điều chỉnh địa giới mới là Hà Tĩnh và Quảng Trị mới, hoàn toàn có thể tham khảo cho câu chuyện Hoành Sơn Quan. Bởi xét ở nhiều phương diện, Hoành Sơn Quan thậm chí còn mang ý nghĩa biểu tượng lớn hơn.

Đây là cửa ải được xây dựng dưới triều vua Minh Mạng vào năm 1833 để kiểm soát tuyến thiên lý Bắc-Nam và bảo vệ cửa ngõ phía bắc kinh đô Huế. Nhưng sâu xa hơn, Hoành Sơn còn gắn với một lớp ký ức lịch sử đặc biệt của dân tộc. Chính nơi đây từng được xem là ranh giới tự nhiên giữa Đại Việt và Chăm-pa; là địa danh gắn với câu sấm nổi tiếng của Nguyễn Bỉnh Khiêm: "Hoành Sơn nhất đái, vạn đại dung thân"; gắn với bước ngoặt khi chúa Nguyễn Hoàng vào trấn thủ Thuận Hóa năm 1558, mở ra tiến trình Nam tiến mạnh mẽ của dân tộc.

Không chỉ lịch sử chính trị, nơi đây còn là không gian văn hóa đặc biệt của thi ca Việt Nam. Hình ảnh Đèo Ngang trong bài thơ của Bà Huyện Thanh Quan gần như đã trở thành một phần ký ức tập thể của nhiều thế hệ người Việt: *Bước tới Đèo Ngang bóng xế tà/ Cỏ cây chen đá, lá chen hoa*... Có lẽ hiếm nơi nào mà địa hình tự nhiên, lịch sử mở cõi, ký ức quốc gia và thi ca lại hòa quyện trong cùng một không gian như Hoành Sơn-Đèo Ngang. Chính vì thế, nếu tiếp tục nhìn Hoành Sơn Quan như một di tích "của tỉnh nào", chúng ta sẽ tự thu hẹp giá trị của chính di sản ấy. Điều cần thiết lúc này là một cách tiếp cận mới, một mô hình hợp tác liên tỉnh thật sự bài bản.

Hai tỉnh nên ngồi lại để thống nhất

Trước hết, Hà Tĩnh và Quảng Trị cần nhanh chóng ngồi lại với nhau dưới sự chủ trì, hướng dẫn của Bộ VHTTDL để thống nhất một cơ chế phối hợp chính thức trong quản lý và bảo tồn Hoành Sơn Quan. Đây không nên chỉ là những cuộc trao đổi mang tính thiện chí, mà cần được thể chế hóa bằng một chương trình hợp tác cụ thể, lâu dài và có phân công trách nhiệm rõ ràng. Quan trọng nhất là cùng lập hồ sơ khoa học chung để đề nghị xếp hạng di tích quốc gia cho Hoành Sơn Quan như một di sản liên vùng. Khi "danh phận pháp lý" được xác lập rõ ràng, mọi câu chuyện về đầu tư, quy hoạch, bảo tồn và phát huy giá trị mới có nền tảng ổn định để triển khai.

Nhưng nếu chỉ dừng ở việc tu bổ kiến trúc thì vẫn chưa đủ. Bài học từ Hải Vân Quan cho thấy, điều quan trọng hơn là phải mở rộng không gian bảo tồn từ "một cái cổng" thành "một cảnh quan di sản". Hoành Sơn Quan chỉ thật sự phát lộ giá trị khi được đặt trong tổng thể dãy Hoành Sơn, Đèo Ngang, tuyến thiên lý Bắc-Nam, ký ức mở cõi và không gian văn hóa gắn với triều Nguyễn. Điều đó đồng nghĩa với việc cần xây dựng một chiến lược phát huy giá trị toàn diện hơn: Kết nối di tích với du lịch lịch sử, du lịch cảnh quan, du lịch trải nghiệm; xây dựng hệ thống diễn giải di sản bằng công nghệ số; số hóa toàn bộ tư liệu, hiện trạng và các lớp giá trị văn hóa liên quan; hình thành những tuyến tham quan chuyên đề gắn với lịch sử Nam tiến, thơ ca Việt Nam và tuyến giao thông cổ Bắc-Nam.

Nếu làm tốt, Hoành Sơn Quan hoàn toàn có thể trở thành một điểm nhấn văn hóa, du lịch rất đặc sắc của miền Trung, thay vì chỉ là một nơi "check-in" bên quốc lộ. Tất nhiên, điều cốt lõi vẫn là tư duy quản trị di sản. Nhiều năm qua, không ít di sản ở Việt Nam xuống cấp không hẳn vì thiếu tiền, mà vì thiếu một cơ chế phối hợp hiệu quả. Khi mỗi nơi đều nhìn di sản dưới góc độ quyền quản lý hành chính, rất dễ dẫn đến tình trạng "không ai chịu trách nhiệm đầy đủ". Trong khi đó, những di sản liên vùng lại đòi hỏi chính xác điều ngược lại: Sự đồng thuận, chia sẻ trách nhiệm và cùng nhìn về lợi ích chung lâu dài. Tinh thần ấy cũng rất phù hợp với định hướng mà Bộ Chính trị đã đặt ra trong Nghị quyết 80-NQ/TW: Chuyển từ tư duy "quản lý" sang "quản trị" văn hóa; xem di sản là nguồn lực cho phát triển bền vững; khuyến khích các mô hình liên kết vùng, huy động cộng đồng và ứng dụng mạnh mẽ chuyển đổi số trong bảo tồn văn hóa.

Ở góc độ ấy, Hoành Sơn Quan có thể trở thành một hình mẫu rất đáng giá. Không chỉ là chuyện trùng tu một cửa ải cổ, mà là cơ hội để thử nghiệm một mô hình hợp tác di sản liên tỉnh hiện đại, văn minh và có tầm nhìn dài hạn. Bởi cuối cùng, giá trị lớn nhất của di sản không nằm ở những bức tường đá cổ kính, mà ở khả năng kết nối con người với lịch sử, kết nối các địa phương với nhau và kết nối quá khứ với tương lai.

Hoành Sơn Quan từng là nơi nối liền hai miền đất nước trên tuyến thiên lý Bắc-Nam. Hôm nay, có lẽ chính di sản ấy lại đang chờ một "con đường mới", con đường của hợp tác, đồng hành và cùng gìn giữ những giá trị chung của dân tộc. ■

Liệu có xác quyết được "danh phận"?

Ngày 21.5 tới, Liên hiệp các hội KHKT Hà Tĩnh phối hợp UBND phường Hoành Sơn tổ chức hội thảo khoa học "Hoành Sơn Quan-Đèo Ngang, những vấn đề về lịch sử và văn hóa". Tại đây, một trong những câu chuyện được giới nghiên cứu, nhà quản lý quan tâm là các bên liên quan liệu có thể xác quyết được "danh phận" từ đó đi đến hợp tác bảo tồn, phát huy di tích Hoành Sơn Quan hay vẫn rơi vào cảnh "dùng dằng của anh và của tôi".

QUẢNG NINH:

Tham vọng trở thành cực tăng trưởng du lịch quốc tế phía Bắc

NGUYỄN ANH; ảnh: HOÀNG HÀ

Sau nhiều năm tăng trưởng dựa trên lợi thế di sản, Quảng Ninh đang bước vào giai đoạn tái định vị bằng chất lượng trải nghiệm, hàm lượng văn hóa và khả năng tổ chức các dòng khách quốc tế.

Chủ động mở rộng thị trường, định vị điểm đến cao cấp

Không còn chỉ dựa vào lợi thế của Vịnh Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh đang từng bước chuyển dịch sang mô hình phát triển du lịch theo chiều hướng mới, lấy chất lượng, trải nghiệm và giá trị văn hóa làm nền tảng để gia tăng sức cạnh tranh trên thị trường quốc tế.

Theo Giám đốc Sở VHTTDL Quảng Ninh Nguyễn Việt Dũng, năm 2025, du lịch địa phương ghi nhận sự phục hồi mạnh mẽ khi đón hơn 21,2 triệu lượt khách, tăng 12% so với năm 2024; trong đó khách quốc tế đạt 4,5 triệu lượt. Tổng thu từ du lịch ước đạt 57.000 tỉ đồng, tăng 22%. Những con số này không chỉ phản ánh sức bật của một điểm đến sau giai đoạn biến động toàn cầu, mà còn cho thấy hiệu quả của chiến lược tái cấu trúc thị trường khách và nâng cấp hệ sinh thái du lịch thông minh theo hướng chuyên nghiệp, hiện đại.

Điều đáng chú ý là Quảng Ninh lựa chọn cách đi ra thị trường, thay vì chờ thị trường tự tìm đến. Tỉnh liên tục mở rộng xúc tiến tại các thị trường trọng điểm như Nhật Bản, Hàn Quốc, Ấn Độ, Trung Quốc… đồng thời tăng cường kết nối với các hãng lữ hành quốc tế, hãng tàu biển và đối tác hàng không nhằm thu hút dòng khách có mức chi tiêu cao, thời gian lưu trú dài và khả năng quay trở lại lớn.

Từ nhóm khách Đông Bắc Á truyền thống, Quảng Ninh đang mở rộng sang những thị trường giàu tiềm năng như Ấn Độ hay Nga… Đây là bước đi cho thấy sự nhạy bén của Quảng Ninh trong bối cảnh cạnh tranh điểm đến ngày càng gay gắt ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương.

Đặc biệt, việc liên tục đón các đoàn khách quốc tế cao cấp bằng tàu biển đang mở ra một dư địa tăng trưởng rất lớn cho du lịch Quảng Ninh. Dòng khách tàu biển được xem là phân khúc có khả năng chi tiêu cao và tạo hiệu ứng mạnh cho thương hiệu điểm đến. Việc Quảng Ninh trở thành điểm dừng chân thường xuyên của nhiều tuyến hải trình quốc tế cho thấy hạ tầng, dịch vụ và năng lực tổ chức của địa phương đã tiệm cận các chuẩn mực quốc tế.

Ở góc độ phát triển sản phẩm, Quảng Ninh cũng đang thể hiện cách tiếp cận bài bản và có chiều sâu hơn trước. Không phát triển dàn trải, địa phương định hướng đa dạng hóa sản phẩm theo từng khu vực, từng loại hình đặc trưng. Điều này giúp mỗi vùng của Quảng Ninh có một "gương mặt" riêng trong bản đồ trải nghiệm du lịch, tránh tình trạng trùng lặp và khai thác quá mức tài nguyên.

Đó cũng là lý do tỉnh Quảng Ninh đẩy mạnh phát triển kinh tế ban đêm với hàng loạt sản phẩm nghệ thuật, giải trí, ẩm thực, mua sắm và chăm sóc sức khỏe. Xa hơn mục tiêu kéo dài thời gian lưu trú, kinh tế ban đêm đang được Quảng Ninh xem như công cụ để gia tăng giá trị chi tiêu và tái định hình trải nghiệm điểm đến.

Carnaval Hạ Long - thương hiệu du lịch của Quảng Ninh nhiều năm qua

Hướng tới trung tâm du lịch khu vực bằng kinh tế di sản và công nghệ

Một hướng đi giàu tính chiến lược trong tư duy phát triển của Quảng Ninh là định hướng phát triển kinh tế di sản. Với địa phương sở hữu hệ thống tài nguyên tự nhiên và văn hóa đặc biệt phong phú, đây là hướng đi có tính dài hạn và bền vững. Thay vì khai thác di sản theo mô hình tham quan truyền thống, Quảng Ninh đang chuyển dần sang kiến tạo các không gian trải nghiệm văn hóa, nghệ thuật và đời sống bản địa. Hướng đi này giúp di sản không còn là tài nguyên tĩnh, mà trở thành nguồn lực tạo giá trị mới cho du lịch.

Bên cạnh đó, chuyển đổi số cũng được xem là một trụ cột quan trọng trong chiến lược nâng tầm du lịch của địa phương. Việc xây dựng cơ sở dữ liệu ngành, triển khai mô hình du lịch thông minh tại Bảo tàng Quảng Ninh, tổ chức các lớp tập huấn AI và đào tạo chuyển đổi số cho doanh nghiệp du lịch, cho thấy Quảng Ninh không đứng ngoài xu hướng công nghệ đang tái định hình ngành Du lịch toàn cầu.

Việc đề xuất triển khai "Năm hợp tác du lịch Việt Nam - Trung Quốc 2026 - 2027", mở rộng chính sách thu hút khách Trung Quốc bằng giấy thông hành và xe tự lái cũng phản ánh rõ sự linh hoạt trong chính sách thị trường của địa phương. Những đề xuất này nếu được triển khai hiệu quả sẽ tạo thêm lợi thế đáng kể cho Quảng Ninh trong việc đón dòng khách xuyên biên giới và khách đường bộ từ thị trường Trung Quốc.

Đánh giá về những kết quả mà Quảng Ninh đạt được thời gian qua, Cục trưởng Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam Nguyễn Trùng Khánh cho rằng, địa phương đã triển khai khá đồng bộ nhiều lĩnh vực then chốt của ngành Du lịch. Từ công tác quản lý nhà nước, xúc tiến quảng bá, phát triển sản phẩm đến ứng dụng khoa học công nghệ và chuyển đổi số đều được thực hiện theo hướng "bài bản, chủ động và hiệu quả". Theo ông Nguyễn Trùng Khánh, đây là nền tảng quan trọng giúp Quảng Ninh duy trì đà tăng trưởng.

Quảng Ninh chủ động xúc tiến du lịch ở các thị trường mới

Quan trọng hơn, địa phương không chỉ tập trung vào mục tiêu tăng lượng khách, mà đang từng bước nâng chất toàn diện cho hệ sinh thái du lịch. Đây cũng là lý do Quảng Ninh tiếp tục giữ vững vị thế là một trong những trung tâm du lịch hàng đầu Việt Nam, đồng thời ngày càng thể hiện vai trò dẫn dắt trong xu hướng phát triển du lịch chất lượng cao.

Để tiếp tục tạo dư địa tăng trưởng mới cho du lịch Quảng Ninh, Cục trưởng Nguyễn Trùng Khánh đã giao các đơn vị chức năng phối hợp hỗ trợ địa phương triển khai nhiều nhiệm vụ trọng tâm trong giai đoạn tới. Trong đó, trọng tâm là tăng cường xúc tiến quốc tế, phát triển sản phẩm mới và đẩy mạnh kết nối thị trường.

Theo định hướng này, các hoạt động trong khuôn khổ "Năm hợp tác du lịch Việt Nam - Trung Quốc 2026 - 2027" sẽ được triển khai theo hướng thực chất và hiệu quả hơn, góp phần đưa Quảng Ninh trở thành một trong những tuyến điểm trọng tâm của chương trình kích cầu khách quốc tế. Các chương trình xúc tiến quảng bá tại thị trường trong và ngoài nước, các đoàn famtrip, presstrip khảo sát sản phẩm cũng sẽ tiếp tục được phối hợp tổ chức nhằm tăng khả năng nhận diện và định vị thương hiệu điểm đến Quảng Ninh trên thị trường quốc tế.

Ở góc độ phát triển sản phẩm, ngành Du lịch sẽ phối hợp nghiên cứu các dòng sản phẩm mới gắn với lợi thế cửa khẩu, đường biển và du lịch tàu biển - những lĩnh vực đang mở ra nhiều tiềm năng tăng trưởng cho Quảng Ninh. Đồng thời, địa phương cũng được hỗ trợ xây dựng hồ sơ đề án Khu du lịch quốc gia Vân Đồn - Cô Tô, hướng tới hình thành cực tăng trưởng du lịch biển đảo chất lượng cao trong tương lai.

Việc Quảng Ninh được lựa chọn đăng cai Hội nghị toàn quốc về lữ hành năm 2026 và Diễn đàn du lịch xanh quốc gia thường niên năm 2026, cũng thấy rõ vai trò ngày càng quan trọng của địa phương trong các định hướng phát triển mới của ngành Du lịch Việt Nam, đặc biệt ở các lĩnh vực du lịch xanh, du lịch bền vững và nâng cao chất lượng tăng trưởng.

Điều Quảng Ninh đang theo đuổi không phải chỉ là tăng trưởng du lịch, mà là tái định vị giá trị điểm đến bằng một hệ sinh thái phát triển hiện đại hơn, chất lượng hơn và giàu hàm lượng văn hóa hơn. Trong cuộc cạnh tranh mới của du lịch khu vực, khả năng tạo ra giá trị khác biệt từ di sản, công nghệ và trải nghiệm có thể sẽ quyết định vị thế của Quảng Ninh trên bản đồ du lịch quốc tế. ■

TRIỂN KHAI NGHỊ QUYẾT SỐ 28 CỦA QUỐC HỘI VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM

Bài 2: ĐỘNG LỰC MỚI ĐỂ VĂN HÓA TRỞ THÀNH SỨC MẠNH NỘI SINH

● **Bài, ảnh: THU SÂM - THÙY TRANG - SƠN THÙY**

Nghị quyết số 28/2026/QH16 của Quốc hội về phát triển văn hóa Việt Nam đang tạo nhiều kỳ vọng khi xác lập rõ hơn cơ chế đầu tư, chính sách đặc thù và trách nhiệm đối với lĩnh vực văn hóa. Trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế, nhiều chuyên gia cho rằng nghị quyết góp phần chuyển tư duy từ "bảo tồn" sang "phát triển", xem văn hóa là nguồn lực nội sinh cho tăng trưởng bền vững.

Cần linh hoạt với các đô thị đặc thù

Nhà nghiên cứu Nguyễn Xuân Hoa - nguyên Giám đốc Sở VHTT TP Huế đánh giá Nghị quyết số 28 của Quốc hội là bước đi quan trọng trong phát triển văn hóa khi đưa ra nhiều cơ chế, chính sách mới. Tuy nhiên, theo ông nhiều nội dung vẫn cần được Chính phủ và Bộ VHTTDL tiếp tục cụ thể hóa để phù hợp với thực tiễn từng địa phương.

Một trong những điểm đáng chú ý của Nghị quyết số 28 là quy định mức chi tối thiểu 2% ngân sách cho văn hóa. Ông Nguyễn Xuân Hoa cho rằng đây là quyết định cần thiết để khẳng định vai trò của văn hóa trong phát triển đất nước. Tuy nhiên, theo ông, việc áp dụng cứng cho mọi địa phương sẽ khó phù hợp với thực tiễn, bởi nhu cầu và trách nhiệm văn hóa ở mỗi nơi rất khác nhau.

Ông dẫn trường hợp TP Huế - địa phương sở hữu 8 di sản được UNESCO ghi danh, trong đó có Quần thể Di tích Cố đô Huế với hệ thống di tích quy mô, đòi hỏi nguồn lực rất lớn cho công tác bảo tồn, tu bổ và phát huy giá trị. "Nếu chỉ dựa vào mức chi 2% từ ngân sách địa phương sẽ rất khó đáp ứng yêu cầu thực tế", ông Nguyễn Xuân Hoa nói. Từ thực tiễn của Huế, ông đề xuất cần có cơ chế đặc thù cho các địa phương giữ vai trò trung tâm văn hóa, di sản. "Huế đang gìn giữ di sản văn hóa của quốc gia nên cần có thêm nguồn lực từ Trung ương cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản", ông Nguyễn Xuân Hoa nêu quan điểm.

NSND Huỳnh Hùng - nguyên Giám đốc Sở VHTT TP Đà Nẵng cho rằng, trước khi có Nghị quyết số 80 của Bộ Chính trị và Nghị quyết số 28 của Quốc hội, việc đầu tư cho văn hóa ở nhiều địa phương còn mang tính "cảm tính", phụ thuộc khá lớn vào mức độ quan tâm của lãnh đạo từng nơi. Theo NSND Huỳnh Hùng, có địa phương mạnh dạn dành nguồn lực lớn cho văn hóa nhưng cũng có nơi chi ở mức thấp vì cho rằng hiệu quả của lĩnh vực này khó đo lường bằng các chỉ số kinh tế trực tiếp.

Ông cho rằng quy định mức chi tối thiểu 2% ngân sách cho văn hóa là cần thiết để tạo sự đồng bộ giữa các địa phương. Tuy nhiên, mức chi này nên được hiểu là nguồn dành cho hoạt động thường xuyên, còn các dự án trọng điểm cần được xây dựng đề án riêng và bố trí nguồn lực độc lập.

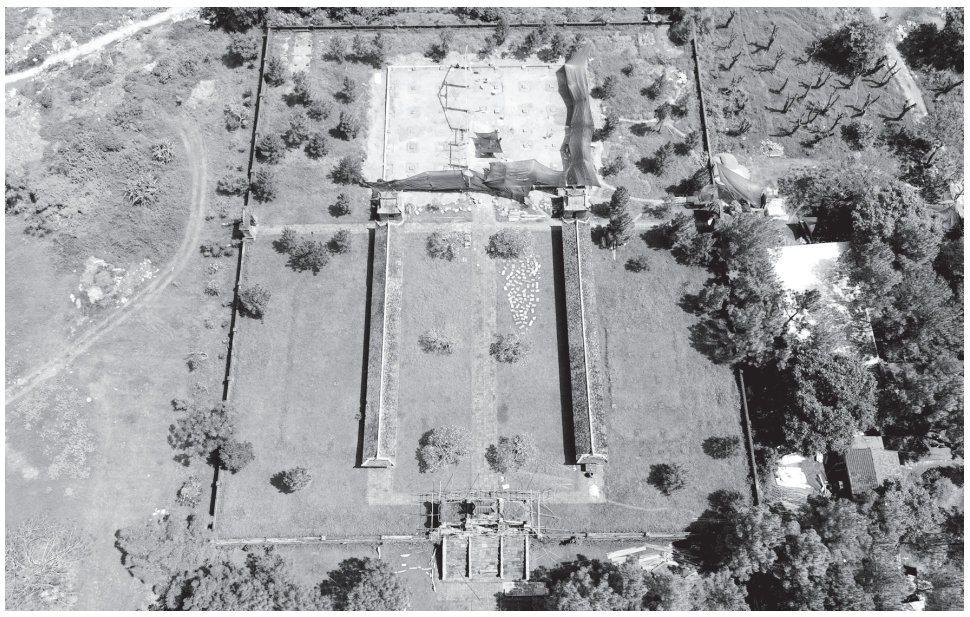
Chuyển từ tư duy "giữ gìn" sang "phát huy"

TS Trịnh Đăng Khoa, Bí thư Đảng ủy Trường Đại học Văn hóa TP.HCM cho rằng, Nghị quyết số 28 là dấu mốc quan trọng trong tư duy phát triển văn hóa Việt Nam hiện nay. Theo ông, điểm đáng chú ý của nghị quyết là thể hiện bước chuyển từ tư duy "bảo tồn văn hóa" sang xem văn hóa là nguồn lực nội sinh, động lực phát triển bền vững. "Nghị quyết đã thể chế hóa mạnh mẽ các quan điểm của Đảng về phát triển văn hóa, đặc biệt là tinh thần của Nghị quyết số 80 của Bộ Chính trị, đồng thời mở ra hành lang pháp lý và cơ chế chính sách để tháo gỡ những "điểm nghẽn" kéo dài nhiều năm trong lĩnh vực văn hóa", ông nhấn mạnh.

TS Trịnh Đăng Khoa đặc biệt quan tâm đến các nội dung liên quan đến cơ chế đặc thù cho phát triển công nghiệp văn hóa; thúc đẩy xã hội hóa, hợp tác công - tư; hình thành quỹ văn hóa - nghệ thuật, tổ hợp sáng tạo và cụm công nghiệp văn hóa. Ngoài ra, việc tăng đầu tư cho văn hóa, phát triển hạ tầng văn hóa số, cơ sở dữ liệu văn hóa quốc gia và hệ sinh thái sáng tạo cũng được xem là những nội dung có ý nghĩa quan trọng trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ.

TS Hoàng Anh Tuấn - nguyên Giám đốc Bảo tàng Lịch sử TP.HCM cho rằng, ý nghĩa lớn nhất của Nghị quyết số 28 là đặt văn hóa vào đúng vị trí của một nguồn lực phát triển, thay vì chỉ là lĩnh vực cần được bảo tồn hay hỗ trợ. Theo ông, trong nhiều năm, các thiết chế văn hóa như bảo tàng, di tích, hoạt động sáng tạo và giáo dục di sản thường gặp khó khăn về nguồn lực, cơ chế tự chủ và khả năng huy động xã hội hóa. Ông cho rằng đối với hệ thống bảo tàng, Nghị quyết sẽ tạo điều kiện để các đơn vị đổi mới mạnh hơn trong hoạt động trưng bày, truyền thông, hợp tác công - tư, ứng dụng công nghệ cũng như xây dựng các sản phẩm văn hóa có giá trị tri thức và kinh tế.

Một trong những điểm được TS Hoàng Anh Tuấn đánh giá cao là việc nghị quyết xác lập Ngày Văn hóa Việt Nam là ngày 24.11 hằng năm, đồng thời có chính sách miễn hoặc giảm phí tham quan tại các cơ sở văn hóa, thể thao công lập. Theo TS Hoàng Anh Tuấn, nếu được tổ chức hiệu quả, đây sẽ là dịp để công chúng tiếp cận sâu hơn với di sản, lịch sử, nghệ thuật và bản sắc dân tộc; đồng thời tạo cơ hội để các bảo tàng, thiết chế văn hóa tăng cường hoạt động giáo dục di sản cho học sinh, sinh viên và cộng đồng.

Di tích Văn Miếu triều Nguyễn tại Huế đang được tu bổ, phục hồi thích nghi với kinh phí hơn 132 tỉ đồng

Văn hóa đang trở thành lợi thế cạnh tranh quốc gia

Nhiều chuyên gia cho rằng trong bối cảnh hội nhập sâu rộng hiện nay, văn hóa ngày càng trở thành lợi thế cạnh tranh và sức mạnh mềm của mỗi quốc gia.

Tại Hàn Quốc, chiến lược phát triển công nghiệp văn hóa được triển khai bài bản trong nhiều năm đã giúp tạo nên làn sóng Hallyu với ảnh hưởng toàn cầu trong lĩnh vực âm nhạc, điện ảnh, thời trang và du lịch. Tương tự, Nhật Bản cũng xây dựng chiến lược "Cool Japan" nhằm quảng bá văn hóa đại chúng, ẩm thực, thiết kế và du lịch như một phần quan trọng trong chiến lược phát triển quốc gia. Nhiều quốc gia châu Âu xem bảo tồn di sản gắn với phát triển du lịch văn hóa là một trong những trụ cột kinh tế quan trọng. Các thành phố di sản được đầu tư như những trung tâm sáng tạo và trải nghiệm văn hóa thay vì chỉ là không gian lưu giữ quá khứ.

Học sinh tham quan và trải nghiệm tại Bảo tàng Lịch sử TP.HCM

Ở Việt Nam, nhiều địa phương thời gian qua đã bắt đầu coi văn hóa là nguồn lực phát triển. Tuy nhiên, mức đầu tư và cách tiếp cận vẫn chưa đồng đều. Ông Trần Thanh Hoài, Phó Giám đốc Sở Ngoại vụ tỉnh Lâm Đồng cho rằng, Nghị quyết số 28 có ý nghĩa đặc biệt trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới với yêu cầu hội nhập quốc tế sâu rộng. "Đối với Lâm Đồng, nghị quyết tạo thêm cơ sở để địa phương đẩy mạnh bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa đặc sắc như không gian văn hóa cồng chiêng Tây Nguyên, văn hóa Đà Lạt và di sản của đồng bào dân tộc thiểu số cùng với hệ thống di sản kiến trúc, lễ hội gắn với phát triển du lịch bền vững, công nghiệp văn hóa và kinh tế đêm…", ông nhấn mạnh.

Ông Trần Thanh Hoài cho rằng trong bối cảnh địa phương đang mở rộng không gian phát triển sau sáp nhập, văn hóa sẽ đóng vai trò quan trọng trong việc kết nối các giá trị vùng miền và tạo nên bản sắc riêng trong tiến trình hội nhập quốc tế. Theo ông, văn hóa cũng cần được phát huy mạnh hơn trong công tác đối ngoại và quảng bá hình ảnh đất nước, con người Việt Nam ra thế giới.

Nghị quyết số 28 được kỳ vọng sẽ tạo bước chuyển mới cho lĩnh vực văn hóa trong giai đoạn tới. Tuy nhiên, để văn hóa thực sự trở thành sức mạnh nội sinh và động lực phát triển bền vững, vẫn cần cơ chế thực thi phù hợp, nguồn lực đủ mạnh và tư duy quản trị đổi mới.■ *(Còn tiếp)*

Tháng Năm về hội Làng Sen trên quê hương Bác

Bài, ảnh: PHẠM NGÂN

Tháng Năm về với Làng Sen, trong hương thơm của mùa lúa mới, dòng người như tụ lại Kim Liên, quê hương Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu. Lễ hội Làng Sen năm 2026 diễn ra đúng dịp kỷ niệm 136 năm Ngày sinh của Người (19.5.1890 - 19.5.2026), là hoạt động văn hóa giàu ý nghĩa, thể hiện lòng thành kính và tri ân sâu sắc đối với vị lãnh tụ vĩ đại của dân tộc.

Lễ hội Làng Sen diễn ra vào tháng 5 mùa sen nở. Những ngày này, Khu Di tích Kim Liên nhộn nhịp dòng người về tham quan, dâng hương. Các nếp nhà tranh, hàng cau, ao sen ở làng Sen và làng Hoàng Trù cũng được chỉnh trang chu đáo để đón khách thập phương.Trời nắng nóng, vậy nhưng, mặc cho những giọt mồ hôi đã chảy ướt đẫm, mặc cho nóng bức có thể sẽ khiến mọi người mệt mỏi hơn thường ngày, nhưng điều đó vẫn không dấu được sự háo hức của mỗi người bởi ai cũng thấy may mắn được đến quê Bác đúng vào dịp đặc biệt.

Diễn ra từ ngày 18 - 30.5 tại xã Kim Liên, lễ hội năm nay được tổ chức với quy mô lớn, gồm phần lễ trang nghiêm cùng chuỗi hoạt động văn hóa, du lịch đặc sắc. Điểm nhấn của lễ hội là chương trình khai mạc diễn ra tối 18.5 tại sân vận động Làng Sen, xã Kim Liên. Điểm mới của lễ hội năm nay là chương trình có sự phối hợp tổ chức của TP.HCM, quy tụ hơn 100 nghệ sĩ, diễn viên, ca sĩ, cùng gần 200 nghệ sĩ chuyên nghiệp, diễn viên quần chúng và nhiều ngôi sao ca nhạc tham gia biểu diễn. Sân khấu được thiết kế theo hướng bán thực cảnh, quy mô lớn, kết hợp công nghệ âm thanh, ánh sáng hiện đại, khép lại bằng màn bắn pháo hoa tầm cao.

Đông đảo người dân và du khách về thăm quê Bác Hồ

Theo bà Phạm Thị Dịu, Trưởng phòng Văn hóa - Xã hội xã Kim Liên, để chuẩn bị cho lễ khai mạc Lễ hội Làng Sen năm 2026, chính quyền địa phương đã tuyên truyền người dân treo cờ Tổ quốc, chỉnh trang cảnh quan, phát các ca khúc về Bác Hồ trên hệ thống truyền thanh. Người dân hưởng ứng rất tích cực vì ai cũng xem đây là ngày hội lớn của quê hương. Chị Nguyễn Thị Tâm, Chủ tịch Hội Liên hiệp Phụ nữ xã Kim Liên cho biết: Hội đã huy động hơn 150 hội viên cùng giáo viên các trường THPT trên địa bàn tham gia màn diễu hành và đồng diễn áo dài. Theo chị Tâm, sau mỗi buổi tập, rất đông người dân kéo đến xem và cổ vũ. "Người đứng xem rồi bình chọn xem ai múa đẹp nhất, ai mặc áo dài duyên nhất. Không khí vui lắm, rộn ràng cả vùng quê", chị nói.

Bà Quách Thị Cường, Phó giám

Ứng xử thế nào với di tích Phật viện Đồng Dương?

Bài, ảnh: KHÁNH CHI

Không nên nóng vội phục dựng hay "hình ảnh hóa quá khứ" khi bảo tồn di tích quốc gia đặc biệt Phật viện Đồng Dương.

Đây là quan điểm được nhiều chuyên gia nhấn mạnh tại hội thảo khoa học "Nghiên cứu bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa Phật viện Đồng Dương" do UBND TP Đà Nẵng phối hợp với Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Bộ VHTTDL, Bộ Dân tộc và Tôn giáo, Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam tổ chức vào cuối tuần qua tại Đà Nẵng.

Câu hỏi mà GS.TS.KTS Hoàng Đạo Kính đặt ra không chỉ là nỗi trăn trở của giới chuyên môn, mà còn nêu rõ bài toán lớn về cách bảo tồn một di tích đặc biệt đang đối mặt với nguy cơ tiếp tục mai một nếu thiếu chiến lược dài hạn và cách tiếp cận đúng đắn.

"Không chỉ ở cuộc hội thảo này, mà trong nhiều năm nữa, chúng ta sẽ phải trăn trở với câu hỏi: Ứng xử thế nào với Đồng Dương? Lạy trời, chớ để cho câu hỏi ấy trở nên bức xúc, sau khi đã xảy ra thêm những sự mất mát và biến dạng", GS Kính chia sẻ. Đồng thời nhấn mạnh, Đồng Dương trước tiên cần phải được nhìn nhận như là một di tích lịch sử có một không hai, chứa đựng những thông tin được thể xác hóa và bởi vậy khi ta giải mã được, sẽ là nguồn tri thức về một nền văn minh trôi tuột vào dĩ vãng. Từ nhận thức ấy, đặt ra nhiệm vụ và mục tiêu số một là cứu vãn, gìn giữ cho được mọi vết tích, mọi thành phần và từng mảnh vụn của Đồng Dương, không để mất mát thêm, không để sai lệch thêm. Cùng với đó, công việc tư liệu hóa theo bài bản khảo cổ học kinh điển, phải được coi trọng và đặt thành nhiệm vụ thứ hai.

Đồng Dương phải được nhìn nhận như là một phức hợp di tích của một quá trình tồn tại dài với những giai đoạn để lại dấu vết và dấu ấn riêng. Từ đó, cần có cách tiếp cận tổng thể, đồng bộ, tránh sự thiên vị về phương diện này hoặc quan điểm kia, đề cao tính khách quan lịch sử, dành chỗ cho con cháu mai sau tiếp tục công cuộc thâm nhập vào dĩ vãng, không bị làm cạn kiệt. Từ thực

Toàn cảnh di tích Phật viện Đồng Dương

đốc Sở VHTTDL Nghệ An cho hay, từ năm 1981, phong trào văn nghệ quần chúng ca ngợi Bác Hồ, quê hương và đất nước được tổ chức với tên gọi Liên hoan Tiếng hát Làng Sen. Đến năm 2002, hoạt động này được nâng tầm thành Lễ hội Làng Sen với quy mô cấp tỉnh tổ chức hằng năm và quy mô toàn quốc định kỳ 5 năm một lần vào dịp sinh nhật Bác. Trải qua nhiều năm tổ chức, Lễ hội Làng Sen ngày càng lan tỏa sâu rộng, thu hút đông đảo nhân dân trong và ngoài tỉnh, kiều bào cùng du khách quốc tế tham gia. Không chỉ là hoạt động văn hóa mang ý nghĩa tri ân, lễ hội còn góp phần tuyên truyền, giáo dục truyền thống yêu nước, lan tỏa phong trào học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, đồng thời quảng bá hình ảnh quê hương Nghệ An đến bạn bè trong và ngoài nước.

Một trong những dấu ấn đặc biệt của lễ hội năm nay là sự kiện công bố quyết định công nhận Khu Lưu niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Kim Liên là khu du lịch quốc gia. Đây được xem là cột mốc quan trọng, mở ra cơ hội để Khu Di tích Kim Liên trở thành điểm đến văn hóa, lịch sử tiêu biểu của cả nước. Năm nay, cùng với lễ dâng hoa, dâng hương tại Nhà tưởng niệm Bác Hồ ở Khu Di tích Kim Liên và đền Chung Sơn, lễ rước ảnh Bác, khai mạc lễ hội, lễ hội Làng Sen còn diễn ra chuỗi gồm bảy hoạt động văn hóa và du lịch đặc sắc: Triển lãm chuyên đề Kỷ niệm 115 năm Bác Hồ ra đi tìm đường cứu nước; tổ chức không gian chợ quê kết hợp hoạt động du lịch trải nghiệm Làng Sen; triển lãm "80 năm Ngày Bác Hồ ra Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến"; trưng bày chuyên đề Hệ thống bảo tàng, di tích lưu niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh toàn quốc gắn với tổ chức kỷ niệm 70 năm bảo tồn và phát huy giá trị Khu lưu niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh tại xã Kim Liên; khánh thành dự án thác chín tầng thuộc Khu du lịch văn hóa tại xã Kim Liên; chương trình diễu hành, đồng diễn áo dài sen và lễ bế mạc…

Theo thống kê của Sở VHTTDL Nghệ An, mỗi năm Khu Di tích Kim Liên đón khoảng 1,5 - 2 triệu lượt khách tham quan. Những con số ấy cho thấy sức hút đặc biệt của quê hương Bác Hồ cũng như tình cảm sâu nặng mà nhân dân cả nước dành cho Người. Đáng chú ý, tour du lịch đêm "Thắp sáng Làng Sen" cùng chương trình thực cảnh "Mô Tê show - Chuyện Làng Sen" được kỳ vọng sẽ tạo dấu ấn mới cho du lịch quê Bác. Chương trình kết hợp nghệ thuật chuyên nghiệp với các làn điệu dân ca Ví, Giặm, tái hiện không gian làng quê xứ Nghệ và những câu chuyện giản dị về tuổi thơ, gia đình của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Trong hương sen dịu nhẹ của tháng Năm và những câu hát Ví, Giặm ngân vang trên quê hương Bác, Lễ hội Làng Sen không chỉ là ngày hội văn hóa của người dân xứ Nghệ mà còn là nơi hội tụ tình cảm thiêng liêng của đồng bào cả nước hướng về Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu. ■

Sen quê Bác nở giữa tháng 5

trạng di tích, từ phương pháp luận bảo tồn và hướng ứng xử có thể là phù hợp, nên coi Đồng Dương là di tích kiến trúc, khảo cổ học. Phương pháp luận sử học, bài bản của bộ môn khảo cổ học phải được coi là xuất phát điểm, là điểm tựa cho mọi phần việc cấp cứu và trùng tu. Nếu đặt các phần việc gọi chung là "trùng tu" lên trên khảo cổ học và đặt đầu tư kinh phí cho nó là chính thì nguy cơ đánh mất Đồng Dương lần này là tệ hại hơn cả. Đồng Dương đòi hỏi chúng ta nghĩ nhiều, đắn đo nhiều về cách ứng xử trước khi bắt tay vào hành động

Đồng quan điểm trên, ThS. KTS Đặng Khánh Ngọc, Viện trưởng Viện Bảo tồn di tích cho rằng, nhận định của GS.TS.KTS Hoàng Đạo Kính về việc Đồng Dương trước tiên cần phải được nhìn nhận như là một di tích lịch sử, đồng thời cần được coi là một di tích kiến trúc, khảo cổ học, trong đó khảo cổ học phải là nội dung chính có ý nghĩa phương pháp luận đặc biệt quan trọng. Cách nhìn này giúp tránh một ngộ nhận khá phổ biến coi các dấu tích còn lại chỉ là "phế tích kiến trúc", từ đó đặt trọng tâm quá sớm vào các can thiệp tu bổ thiên về hình thức. Chính trạng thái phế tích, vùi lấp và đứt đoạn của Đồng Dương lại là dấu hiệu cho thấy nơi đây phải được ứng xử như một hiện trường khảo cổ, lịch sử đặc biệt.

KTS Đặng Khánh Ngọc nhấn mạnh đến vấn đề yêu cầu đặt lại cách tiếp cận khi xây dựng nhiệm vụ lập quy hoạch Phật viện Đồng Dương. Luật Di sản văn hóa đã đặt ra một khuôn khổ pháp lý cụ thể hơn cho hoạt động quy hoạch, dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích. Trong điều kiện đó, câu hỏi lớn không phải chỉ là có lập quy hoạch hay không, mà là nhiệm vụ lập quy hoạch cần đặt ra những yêu cầu chuyên môn nào để đồ án quy hoạch sau này đi đúng bản chất của di tích. Với Đồng Dương, nếu quy hoạch bị hiểu chủ yếu như một công cụ để "dựng lại" hình ảnh quá khứ, bài toán bảo tồn sẽ dễ rơi vào khuynh hướng phục dựng suy đoán. Ngược lại, nếu ngay từ nhiệm vụ lập quy hoạch đã xác lập rõ yêu cầu bảo vệ cảnh quan khảo cổ, lịch sử, tổ chức nghiên cứu phát lộ có kiểm soát, quản lý sử dụng đất và phát huy giá trị trên cơ sở khoa học, thì đó mới là cách tiếp cận phù hợp với bản chất của di tích.

Bà Nguyễn Thị Anh Thi, Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng cho biết, với bối cảnh hiện nay, công tác bảo tồn di sản không chỉ dừng ở việc gìn giữ dấu tích vật chất, mà cần hướng tới bảo tồn giá trị văn hóa, lịch sử, tinh thần và bản sắc cộng đồng, đồng thời hài hòa giữa bảo tồn và phát triển bền vững. Vì vậy, việc xây dựng một chiến lược tổng thể, dài hạn cho Phật viện Đồng Dương là yêu cầu cấp thiết, nhằm khẳng định và phát huy giá trị di sản trong dòng chảy văn hóa dân tộc và hội nhập quốc tế.

Trên cơ sở đánh giá hiện trạng di tích, cơ sở khoa học và pháp lý, các chuyên gia cũng đã cho rằng việc định hướng, giải pháp bảo tồn, phát huy giá trị của di tích cần được đặt trong mối liên kết với cộng đồng địa phương, giáo dục truyền thống, phát triển du lịch văn hóa và phát triển công nghiệp văn hóa bền vững. Trong bối cảnh chuyển đổi số, công nghệ sẽ mở ra hướng tiếp cận mới trong phục dựng, tái hiện Phật viện Đồng Dương để phục vụ công tác bảo tồn, phát huy di sản văn hóa đặc sắc này trong kỷ nguyên phát triển mới của đất nước. ■

Bộ VHTTDL với cuộc "đại phẫu" để chuyển mạnh sang hậu kiểm

XUÂN HƯỚNG

Hội nghị tập huấn nghiệp vụ kiểm soát TTHC năm 2026

Bộ VHTTDL vừa chính thức hoàn thành 100% chỉ tiêu được giao tại Kết luận số 18-KL/TW của Trung ương, bãi bỏ và đơn giản hóa hàng loạt thủ tục hành chính (TTHC), chuyển tư duy quản lý từ "xin phép" sang "kiến tạo thị trường".

Thông tin này vừa được Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông khẳng định tại Hội nghị tập huấn nghiệp vụ kiểm soát TTHC năm 2026, diễn ra tại Khánh Hòa. Sự kiện tập trung triển khai các chỉ tiêu theo Kết luận số 18-KL/TW của Trung ương và Nghị quyết số 66/NQ-CP của Chính phủ. Thứ trưởng cho biết, Kết luận số 18-KL/TW đã đặt ra mục tiêu chiến lược cho giai đoạn 2026-2030: Đưa nền kinh tế bứt phá đạt mức tăng trưởng hai con số.

Để hiện thực hóa kỳ vọng này, Trung ương xác định cải cách TTHC là mũi nhọn đột phá. Yêu cầu đặt ra không phải là "gọt giũa" bề ngoài, mà phải rà soát tận gốc, mạnh dạn xóa bỏ những "giấy phép con" đang trói buộc sức sáng tạo của doanh nghiệp, chuyển đổi triệt để từ "tiền kiểm" sang "hậu kiểm". Điều quan trọng nhất của đợt cải cách này là củng cố, tăng cường niềm tin của người dân và doanh nghiệp. Nhận thức sâu sắc trọng trách được giao, Bộ VHTTDL đã mở chiến dịch cao điểm, làm việc xuyên ngày đêm. Chỉ sau 10 ngày triển khai, Bộ đã trình và được Chính phủ phê duyệt Nghị quyết số 18/2026/NQ-CP, đồng thời ban hành Thông tư số 09/2026/TT-BVHTTDL nhằm phân cấp mạnh mẽ thẩm quyền về cho các địa phương.

Tính đến thời điểm hiện tại, kết quả cắt giảm TTHC của Bộ VHTTDL đạt con số kỷ lục. Bằng những nỗ lực rất cụ thể, đến nay Bộ VHTTDL đã thực hiện phân cấp 31 thủ tục, bãi bỏ 39 thủ tục, đơn giản hóa 18 thủ tục; đồng thời bãi bỏ 31 điều kiện kinh doanh và 4 ngành nghề kinh doanh có điều kiện. Với kết quả này, Bộ bảo đảm hoàn thành 100% chỉ tiêu được giao tại Kết luận số 18-KL/TW của Trung ương. Theo Thứ trưởng Tạ Quang Đông, để không làm gián đoạn việc giải quyết hồ sơ của người dân, Bộ đã kịp thời ban hành văn bản số 2518/BVHTTDL-VP hướng dẫn chi tiết, tháo gỡ vướng mắc trong giai đoạn chuyển giao.

Thứ trưởng cũng khẳng định điểm cốt lõi của đợt cải cách này không chỉ nằm ở những con số, mà là một cuộc "đại phẫu" để thay đổi tư duy chuyển mạnh sang hậu kiểm, từ quản lý giấy tờ sang quản lý dữ liệu, từ kiểm soát hành vi sang quản trị rủi ro, và thay thế hoàn toàn tư duy "xin phép" bằng tư duy "kiến tạo thị trường". Trong bối cảnh quyền lực được phân cấp mạnh mẽ về cơ sở, năng lực thực thi của đội ngũ cán bộ địa phương sẽ trở thành yếu tố quyết định, do đó Thứ trưởng cảnh báo: Nếu không thấu đáo mục tiêu và không thống nhất nghiệp vụ, các địa phương rất dễ lúng túng, sai sót, thậm chí lại "đẻ" thêm các giấy phép con trái quy định. Đó cũng chính là lý do hơn 80 lãnh đạo các Cục, Vụ, Sở VHTTDL, VHTT, Sở Du lịch cùng các công chức chuyên trách toàn quốc đã quy tụ tại Khánh Hòa để "vào cuộc" tập huấn.

Để đợt tập huấn đạt hiệu quả thực chất, Thứ trưởng Tạ Quang Đông yêu cầu các báo cáo viên phải truyền đạt ngắn gọn, súc tích, đi thẳng vào điểm mới và dành tối đa thời gian để đối thoại; đồng thời đề nghị các đại biểu địa phương thẳng thắn "vạch" ra các điểm nghẽn, vướng mắc thực tế tại địa bàn trong các lĩnh vực văn hóa, thể thao, du lịch để cùng bàn giải pháp tháo gỡ dứt điểm. ■

NHỮNG NGƯỜI ĐI QUA TRANG VIẾT

LTS: Nguyễn Bình Phương là gương mặt đặc biệt của văn chương đương đại, lặng lẽ, kiệm lời, gần như luôn đứng ngoài những ồn ào của văn đàn. Trong cái nhìn của nhà văn Phạm Ngọc Tiến, ông là "người đi vắng" ở các đám đông, nhưng lại hiện diện bền bỉ và khác biệt trong từng trang viết. Từ những kỷ niệm văn chương đầu thập niên 90, những cuộc thù tạc bạn bè đến dấu ấn của các tiểu thuyết giàu ám ảnh, chân dung Nguyễn Bình Phương hiện lên vừa gần gũi, vừa bí ẩn. Bài viết không tô vẽ, không dựng tượng, mà lần theo những chi tiết đời thường để nhận ra cốt cách sáng tạo của một cây bút có lối đi riêng...

Người đi vắng của văn chương

● **PHẠM NGỌC TIẾN**

Thật thì đến tận hôm nay, những gì về con người Nguyễn Bình Phương như tuổi tác, nhà cửa, gia đình, sở thích… tôi vẫn mù mờ, dù đã quen anh đến hơn hai chục năm có lẻ và gắn với nhau không ít kỷ niệm. Phương có lẽ là nhà văn hiếm hoi kiệm lời, lẩn mình, tránh mọi đám đông và giao tiếp thông thường, thậm chí nhiều lúc tôi nghĩ anh không hề có bạn. Tất nhiên là bạn văn.

Dạo mới quen Phương, tôi thấy anh hay đi cặp với Nguyễn Lương Ngọc, một tài năng thơ đoản mệnh vì tai nạn giao thông. Nguyễn Lương Ngọc là bạn đồng học viết văn Nguyễn Du khóa 4, một khóa sản sinh ra nhiều tài năng cho văn đàn đất nước. Bản thân Ngọc lúc bấy giờ đã nổi tiếng với những bài thơ rất riêng về thi pháp. Thi thoảng, Nguyễn Bình Phương cũng có giao du với đám nhà văn kỳ cựu cả văn lẫn rượu như Trung Trung Đỉnh, Bảo Ninh... Bấy giờ vào đầu thập niên 90 thế kỷ trước, Phương còn độc thân và cư ngụ tại một căn hộ nhỏ tầng 4 ở khu Thành Công. Có lẽ đó là giai đoạn duy nhất Nguyễn Bình Phương sinh hoạt cởi mở theo cánh bợm nhậu. Đôi lần say, tôi được Phương đưa về tổ chim của anh. Lúc đó Phương chưa thật sự nổi danh, dù anh đã có các tiểu thuyết *Bả giời, Vào cõi* và *Những đứa trẻ chết già.* Tiểu thuyết *Những đứa trẻ chết già* là một bước tiến vượt bậc của anh, nhưng chỉ được giới văn chương tiếp nhận dè dặt, đặc biệt là sự im tiếng của cánh phê bình. Cánh này chỉ khi Nguyễn Bình Phương thành danh với một loạt tiểu thuyết không lẫn vào ai thì họ mới ào ạt tiếp cận với đủ chủng loại lý luận gán vào, thậm chí là phong thánh cho tác giả một mình một ngựa một con đường này.

Tôi gặp Nguyễn Bình Phương khi anh đang làm biên tập viên Nhà xuất bản Quân đội Nhân dân. Bấy giờ đầu những năm 90, không khí văn chương vui lắm, ngày nhậu nhộn nhịp, đêm về chong đèn cày cuốc. Bản thảo cứ ụn lên căng chật bàn viết. Cánh nhà văn đi đến đâu ào ạt đến đấy. Mâm rượu xôm trò đủ món cả ẩm thực lẫn văn vẻ. Bấy giờ văn đàn chịu ảnh hưởng của một loạt truyện ngắn Nguyễn Huy Thiệp và bộ ba tiểu thuyết giải thưởng Hội Nhà văn Việt Nam là *Nỗi buồn chiến tranh* của Bảo Ninh, *Bến không chồng* của Dương Hướng và *Mảnh đất lắm người nhiều ma* của Nguyễn Khắc Trường. Ra đời sau thời điểm này, *Những đứa trẻ chết già* của Nguyễn Bình Phương lặng lẽ như chính con người anh. Nó không tạo ra một ngọn sóng nào đối với dư luận, song có điều ai đọc cuốn tiểu thuyết này cũng đều vì nể tác giả. Tôi nghiền ngẫm nó với sự say mê khám phá về một giọng tiểu thuyết chững chạc, một lối hành văn ma mị dẫn nhập đến quái đản. Nói công bằng, tôi bị cuốn tiểu thuyết chinh phục hoàn toàn. Thứ văn huyền ảo sệt đậm tâm linh phương Đông với thủ pháp phân thân hồn ma bóng quỷ áp vào mọi nhân vật của Nguyễn Bình Phương luôn là cái đích tôi hướng đến trong sáng tác của mình sau này. Đặc biệt là tiểu thuyết *Tàn đen đốm đỏ* viết về thế giới vong hồn của tôi. Không ai khác chính

Nhà văn Nguyễn Bình Phương

Nguyễn Bình Phương là nguồn cơn, là nguyên cớ cho cuốn tiểu thuyết đó ra đời. Như một cái duyên.

Trại viết do Nhà xuất bản Quân đội Nhân dân tổ chức ở Đại Lải năm 1994. Tôi ở một phòng không ai dám ở, bởi theo đồn đại phòng đó có ma. Tôi vốn là lính chiến, ngổ ngáo chẳng sợ hãi gì ma quỷ nên bất chấp. Nguyễn Lương Ngọc cũng là người mạnh mẽ, thấy thế cũng ở cùng. Được một tối, Ngọc lẳng lặng dọn đồ chuồn sang phòng khác không một lời giải thích. Phương thì khác, sáng tác của anh bất cứ trang văn nào cũng ma cũng hồn cũng mộng cũng mị, tôi từng nói đùa Phương cũng là một con ma sống lần mò chẳng có quy luật chi cả, bởi vậy nên anh dọn đến cùng phòng tôi. Có điều chi đó rất bí hiểm khi tối tối, đích thân nhà văn Dương Duy Ngữ trại trưởng khóa ngoài cửa phòng tôi và giao cho Phương giám sát tôi rất chặt. Vậy mà một đêm không hiểu sao tôi lại lẳng lặng đi thẳng xuống hồ. Lúc đó tôi đã uống rượu say say. Chỉ láng máng nhớ có người rủ đi dạo ở hồ nước. Phương và anh Ngữ kịp tóm được tôi lôi lên khi tôi đã lội xuống nước ngang đầu gối. Trưa sau, đang ngủ ở phòng, Phương ú ớ kêu không thành tiếng, người ríu lại, tay lần lần móc bằng hết các túi đưa ra đến tận đồng lẻ cuối cùng. Hóa ra trong giấc ngủ, Phương bị một đám trẻ con quây trói trấn lột tiền. Tỉnh lại, mặt Phương tái dại, bảo phòng này có ma thật anh ạ, đêm qua không kịp lôi anh lại thì anh đã bị ma dẫn dìm xuống hồ rồi, giờ anh đã tin là có cái thế giới ấy chưa. Hỏi ra đã lâu tại đây có người phụ nữ thắt cổ chết và chính khu nhà này từng có nhân viên bị mất con. Đến nước đó thì thằng tôi chuồn chuồn có cánh. Căn phòng sau này nhà sáng tác cũng bỏ, chỉ làm phòng chứa đồ. Nhân chuyện đó, tự nhiên Phương bảo tôi, anh là lính trận sao anh không viết một cuốn tiểu thuyết về ma nhỉ, ma chiến tranh ý. Tôi bảo hồn ma, điên dại thì ai viết hay bằng chú được. Nói thế nhưng từ lúc đó tôi khôn nguôi nghĩ ngợi về gợi ý của Phương. Và một cốt truyện chiến tranh hình thành rất nhanh. Tôi bỏ luôn hơn trăm trang tiểu thuyết đang viết dở để chính thức đăng ký viết cái mới. Tiểu thuyết *Tàn đen đốm đỏ* được hoàn thành chỉ sau chừng 3 tháng. Chương cuối cùng tôi viết ở quán thịt chó Nhật Tân khi đang nhậu, nhưng sự câu thúc khiến tôi ngừng nhậu viết hối hả một mạch và ngay đêm đó tôi gõ cửa nhà Phương đưa tập bản thảo viết tay. Phương đọc và biên tập cũng rất nhanh. Ngay trong năm 1994, *Tàn đen đốm đỏ* ra đời. Và đến giờ nó là cuốn sách hiếm hoi viết về thế giới vong hồn, thế giới do tôi tưởng tượng ra dành cho những người chết trận vô danh, không mồ, không mả, không tên, không tuổi, không hương, không khói, không được thừa nhận. Thẳm sâu tôi biết ơn Nguyễn Bình Phương đã giúp tôi không nhỏ để có được cuốn tiểu thuyết này.

Nguyễn Bình Phương xuất thân lính. Thi đậu Trường viết văn Nguyễn Du khóa 4, anh vẫn mang quân phục lính. Ra trường, chuyển về Đoàn kịch Quân đội và sau đó là Nhà xuất bản Quân đội Nhân dân. Ở cương vị này, Nguyễn Bình Phương là "bà đỡ" cho nhiều nhà văn với mảng văn học chiến tranh. Một ngày đẹp giời, Phương chuyển về Tạp chí *Văn nghệ Quân đội,* và chỉ ít thời gian sau, điều rất không ngờ với nhiều người là Nguyễn Bình Phương chững chạc ngồi vào ghế Tổng Biên tập Tạp chí. Hãy nhớ, Tổng Biên tập Tạp chí văn chương lừng danh này đều là những nhà văn nổi tiếng không ít người đeo hàm tướng và Nguyễn Bình Phương xứng đáng.

Sau *Những đứa trẻ chết già,* Phương tiếp tục cho ra đời một loạt tiểu thuyết cùng một phong cách không lẫn vào người khác như *Người đi vắng, Thoạt kỳ thủy, Ngồi*… và mới nhất là cuốn tiểu thuyết có số phận kỳ lạ *Mình và họ,* được Phương viết xong năm 2010, nhưng bị các nhà xuất bản trong nước từ chối in ấn và nó được xuất bản ở Mỹ dưới cái tên *Xe lên xe xuống.* Mãi đến năm 2014 nó mới được Nhà xuất bản Trẻ dũng cảm chấp nhận. Ngay lập tức, *Mình và họ* nhận được hoan nghênh hưởng ứng của giới văn chương và độc giả. Có thể nói, về tư tưởng và nghệ thuật, đây là cuốn sách đỉnh cao của Nguyễn Bình Phương. Anh lấy nguyên cớ trận chiến biên giới với Trung Quốc năm 1979, 1984 để chuyển tải một thế giới con người Việt hiện đại, đa dạng và sinh động. Những con người dần mất đi cảm xúc trước các vấn đề cuộc sống kể cả cái ác. *Mình và họ* được Hội Nhà văn Hà Nội bỏ phiếu tuyệt đối trao giải thưởng thường niên. Cũng rất khác biệt ở cuốn tiểu thuyết này khi nó được bạn đọc ở Mỹ tán thưởng, điều rất khó chấp nhận khi tác giả là một sĩ quan quân đội và thường thì rất ít tác phẩm trong nước được độc giả xứ Cờ hoa chào đón. Khác biệt nhưng tôi nghĩ không có gì là lạ, bởi đây đích thực là cuốn tiểu thuyết hay, là cuốn đỉnh của tiểu thuyết Việt vốn lâu nay bình lặng không xuất hiện những tác phẩm xứng tầm.

Những ai biết và chơi Nguyễn Bình Phương đều thấy ở con người này luôn có sự trầm tĩnh và suy lắng ở cả hành động lẫn hình thể. Khuôn mặt như thường trực đeo trên đó một nghĩ suy nào đó với cặp mắt nheo nheo tinh anh nhưng xa lạ với người đối diện. Phương rất ít khi đàm đạo, tâm sự với ai. Tôi chơi lâu nhưng thân thì không. Từ khi Phương về *Văn nghệ Quân đội*, chúng tôi không hề gặp lại, dù chẳng ít lần điện thoại hẹn nhau. Có lẽ mọi thứ về cuộc sống của Phương đều dành hết cho văn chương. Gia đình của Phương thì tôi chịu, không có bất cứ một thông tin nào. Nói đến gia đình lại nhớ kỷ niệm của Nguyễn Bình Phương đúng hôm làm lễ cưới với Hoàng Tố Mai, ái nữ của nhà phê bình văn học Hoàng Ngọc Hiến. Hôm đó, Báo *Văn nghệ Trẻ* in truyện ngắn *Đi* của anh. Bạn bè trong lễ cưới đã cùng nhau ký vào trang có truyện ngắn để tặng vợ chồng Phương làm kỷ niệm...

(Xem tiếp trang 13)

CHƯƠNG TRÌNH NGHỆ THUẬT *SÁNG MÃI TÊN NGƯỜI:*

Bản hòa ca của ký ức, niềm tin và khát vọng

● **THANH NGỌC; ảnh: TRẦN HUẤN**

Kỷ niệm 136 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19.5.1890 - 19.5.2026), chương trình nghệ thuật đặc biệt *Sáng mãi tên Người* do Báo *Văn Hóa* tổ chức sẽ diễn ra tối 19.5 tại Trung tâm Nghệ thuật Âu Cơ, Hà Nội. Bằng sự kết hợp giữa âm nhạc, tư liệu, chính luận và sân khấu hóa, chương trình tái hiện hành trình cách mạng của Người, từ Bến Nhà Rồng lịch sử đến ánh sáng tư tưởng Hồ Chí Minh trong công cuộc dựng xây đất nước hôm nay.

Đêm nghệ thuật *Sáng mãi tên Người* do Báo *Văn Hóa* tổ chức sẽ diễn ra tối 19.5 tại Trung tâm Nghệ thuật Âu Cơ, Hà Nội

Sự hội tụ của nhiều thế hệ nghệ sĩ cho thấy tình cảm dành cho Bác Hồ luôn được tiếp nối bền bỉ qua thời gian

Với sự tham gia của nhiều thế hệ nghệ sĩ, đêm nghệ thuật hứa hẹn mang đến một không gian trang trọng, sâu lắng và giàu cảm xúc, nơi ký ức, niềm tin và khát vọng Việt Nam cùng ngân vang.

Hành trình theo dấu chân Người

Mỗi độ tháng 5 về, người dân Việt Nam lại bồi hồi nhớ đến ngày sinh nhật Bác - Người cha già kính yêu của dân tộc, vị lãnh tụ thiên tài, danh nhân văn hóa thế giới. Chủ tịch Hồ Chí Minh là hiện thân của tư tưởng cao đẹp, biểu tượng thiêng liêng truyền cảm hứng đến hàng triệu trái tim người dân đất Việt.

Dù đã đi xa, nhưng tư tưởng, phong cách và đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn là nguồn suối trong lành tưới mát tâm hồn dân tộc, là ngọn đuốc soi đường cho mỗi bước tiến của đất nước hôm nay và mai sau. Tên của Người đã vượt khỏi biên giới quốc gia, trở thành biểu tượng của tự do, nhân ái và khát vọng hòa bình của toàn nhân loại.

Với tinh thần đó, *Sáng mãi tên Người* được xây dựng như một dòng chảy cảm xúc xuyên suốt từ quá khứ đến hiện tại. Khởi nguồn từ Bến Nhà Rồng, chương trình dẫn dắt khán giả đi qua những lát cắt lịch sử gắn với hành trình tìm đường cứu nước, lý tưởng cách mạng mà Người đã lựa chọn. Từ đó, những giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn tiếp tục lan tỏa trong công cuộc dựng xây, phát triển đất nước.

Chương trình được thể hiện bằng ngôn ngữ nghệ thuật tổng hợp, kết hợp giữa chính luận, âm nhạc, hình ảnh tư liệu và sân khấu hóa, tạo nên một bản trường ca giàu tính biểu tượng và cảm xúc. Trong đó, "tên Người" trở thành sợi chỉ đỏ kết nối lịch sử, hiện tại và tương lai; kết nối ký ức dân tộc với khát vọng phát triển phồn vinh trong thời đại mới.

Sáng mãi tên Người quy tụ nhiều nghệ sĩ tên tuổi như NSND Quốc Hưng, NSƯT Tân Nhàn, NSƯT Phương Nga, Anh Thơ, Quang Hà, Hoàng Bách… cùng những gương mặt được khán giả trẻ yêu mến như Nguyễn Trần Trung Quân, Thu Hằng, Dương Đức Hải, nhóm Thiên Thanh, nhóm Tinh Tú… Sự hội tụ của nhiều thế hệ nghệ sĩ không chỉ tạo nên màu sắc đa dạng cho đêm diễn mà còn cho thấy tình cảm dành cho Bác Hồ luôn được tiếp nối bền bỉ qua thời gian.

Được cấu trúc thành ba phần xuyên suốt, *Sáng mãi tên Người* mở đầu bằng chương *Người đi tìm hình của nước,* tái hiện hành trình lịch sử của Bác qua những ca khúc đi cùng năm tháng như *Từ làng Sen, Đêm nghe hát đò đưa nhớ Bác, Dấu chân phía trước, Khát vọng, Đường chúng ta đi…*

Tiếp nối là chương *Ánh sáng dẫn đường,* tôn vinh tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh qua các tiết mục *Lá cờ Đảng, Đảng là cuộc sống của tôi, Lời Bác dặn trước lúc đi xa, Bài ca Hồ Chí Minh,* cùng các phóng sự *Cờ Đảng bằng máu trong chốn lao tù, Hồ Chí Minh - Nguồn cảm hứng bất tận.* Những câu chuyện của các chiến sĩ cách mạng năm xưa, các tấm gương nghệ sĩ, doanh nhân, cá nhân tiêu biểu học tập và làm theo tấm gương Bác Hồ sẽ góp phần lan tỏa các giá trị bền vững từ tư tưởng của Người.

Khép lại chương trình là phần *Việt Nam khắc ghi lời Người* - một không gian nghệ thuật mang tinh thần trẻ trung, hào sảng, khắc họa hình ảnh đất nước đang vươn mình mạnh mẽ trên con đường Bác đã lựa chọn. Các ca khúc *Còn gì đẹp hơn, Yêu nụ cười Việt Nam, Thịnh vượng Việt Nam sáng ngời, Đất nước vươn mình* sẽ vang lên như lời khẳng định về niềm tin, khát vọng phát triển và tương lai của dân tộc Việt Nam trong thời đại mới.

Những thanh âm mới, đưa ca khúc về Bác đến gần giới trẻ

Tổng đạo diễn chương trình - NSND Quốc Hưng, Giám đốc Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam chia sẻ: Hướng tới ngày sinh nhật Bác, mỗi người Việt đều mong muốn được bày tỏ lòng biết ơn và niềm kính yêu đối với Người bằng cách riêng của mình. Với *Sáng mãi tên Người* năm nay, Báo *Văn Hóa* cùng ê kíp sáng tạo mong muốn gửi gắm những tình cảm chân thành, sâu nặng nhất dành cho Chủ tịch Hồ Chí Minh thông qua ngôn ngữ nghệ thuật.

Theo Tổng đạo diễn, kịch bản chương trình đã được chuẩn bị từ rất sớm với sự đầu tư cả về nội dung lẫn cấu trúc nghệ thuật. Đến gần ngày biểu diễn, ê kíp tiếp tục chỉnh sửa, hoàn thiện từng chi tiết để đêm nhạc đạt được chiều sâu cảm xúc và chất lượng tốt nhất. Từ lựa chọn ca khúc, nghệ sĩ cho đến dàn dựng sân khấu đều được cân nhắc nhằm tạo nên một đêm diễn vừa trang trọng, sâu lắng, vừa mang hơi thở của thời đại.

Không gian nghệ thuật của *Sáng mãi tên Người* được thiết kế gồm nhiều lớp. Phần đầu là những giai điệu lắng đọng về Bác qua sự thể hiện của các nghệ sĩ gạo cội. Sang phần hai và ba, chương trình mở rộng với những ca khúc ngợi ca quê hương, đất nước với tinh thần trẻ trung qua tiếng hát của các nghệ sĩ đương đại và gương mặt được khán giả trẻ yêu mến. Có thể kể đến ca sĩ Nguyễn Trần Trung Quân thể hiện *Bài ca Hồ Chí Minh* với bản phối hoàn toàn mới, mang tinh thần hiện đại. Đặc biệt, sự xuất hiện của giọng ca nhỏ tuổi Dương Đức Hải cũng được kỳ vọng mang đến màu sắc mới mẻ. Với chất giọng giàu nội lực, đậm chất học thuật, Đức Hải sẽ mở màn chương trình bằng ca khúc *Bác Hồ một tình yêu bao la* như lời chào trong trẻo và thiêng liêng của thế hệ hôm nay gửi tới Bác.

Theo NSND Quốc Hưng, đây đều là những gương mặt có sức lan tỏa mạnh mẽ trên các nền tảng âm nhạc và mạng xã hội. Việc mời những nghệ sĩ trẻ không chỉ để làm mới chương trình mà còn để tạo sự kết nối với thế hệ khán giả hôm nay. Khi họ hát các ca khúc về Chủ tịch Hồ Chí Minh, chương trình muốn gửi đi thông điệp rằng tình cảm dành cho Người luôn được các thế hệ tiếp nối.

Tham gia chương trình vừa với vai trò Tổng đạo diễn, vừa là nghệ sĩ biểu diễn, NSND Quốc Hưng cho biết, mỗi lần thực hiện chương trình nghệ thuật về Bác, anh đều trào dâng niềm tự hào nhưng xen lẫn áp lực. Trong đó, điều khó nhất không phải là quy mô sân khấu hay số lượng nghệ sĩ tham gia, mà là chuyển tải được tình cảm của nhân dân đối với Bác bằng nghệ thuật, để những ca khúc quen thuộc vẫn có thể tạo nên rung động mới trong lòng khán giả.

"Tôi rất vui khi được BTC tiếp tục mời tham gia biểu diễn. Ca khúc tôi thể hiện là *Đường chúng ta đi* - một tác phẩm trước đây tôi đã có nhiều cơ hội trình diễn và nhận được tình cảm của khán giả. Nhưng mỗi lần hát lại, đặc biệt trong không gian nghệ thuật về Bác Hồ, cảm xúc vẫn luôn rất đặc biệt", NSND Quốc Hưng bày tỏ.

NSND Quốc Hưng cùng ca sĩ Thu Hằng và dàn hợp xướng cũng sẽ thể hiện ca khúc *Đất nước vươn mình* của nhạc sĩ Đức Trịnh. Giai điệu hào sảng và giàu khát vọng khép lại đêm diễn như một lời khẳng định: Từ ánh sáng tư tưởng Hồ Chí Minh, Việt Nam đang bước tới tương lai bằng niềm tin, khát vọng và sức mạnh đoàn kết dân tộc.

Không chỉ là một chương trình nghệ thuật tri ân, *Sáng mãi tên Người* còn là lời nhắc nhớ rằng, giữa dòng chảy không ngừng của thời đại, tên Bác và những giá trị Người để lại vẫn luôn sống động trong tâm hồn dân tộc, tiếp tục là điểm tựa tinh thần của đất nước Việt Nam hôm nay và mai sau.

Hiện toàn bộ ê kíp chương trình đang trong giai đoạn tập luyện gấp rút, từ ca sĩ, dàn hợp xướng cho tới các vũ đoàn, nhằm bảo đảm từng tiết mục đạt chất lượng nghệ thuật cao nhất. Theo kế hoạch, sáng 19.5, chương trình sẽ tiến hành tổng duyệt trước khi chính thức biểu diễn. ■

SÂN KHẤU CẢI LƯƠNG:

Tìm lớp kế cận từ một sân chơi nghề

● THÙY TRANG - HỒNG HẠNH

Tối qua 17.5, tại TP.HCM, Cuộc thi Tài năng Diễn viên Cải lương toàn quốc năm 2026 chính thức khai mạc, quy tụ 36 nghệ sĩ, diễn viên đến từ 12 đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp trong cả nước. Giữa không gian sân khấu đậm hơi thở phương Nam, cuộc thi mở ra một điểm hẹn nghề nghiệp quan trọng, nơi những giọng ca, vai diễn trẻ có cơ hội bước lên sân khấu lớn, cọ xát, thử sức và bộc lộ tình yêu với bộ môn nghệ thuật truyền thống giàu bản sắc này.

Các nghệ sĩ, diễn viên tham dự tổng duyệt lễ khai mạc

Cuộc thi do Bộ VHTTDL giao Cục Nghệ thuật biểu diễn chủ trì, phối hợp với Sở VHTT TP.HCM, Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam và các đơn vị liên quan tổ chức. Được duy trì định kỳ 3 năm một lần, đây là sân chơi nghề nghiệp có ý nghĩa trong việc phát hiện, tôn vinh tài năng trẻ, đồng thời giúp các đơn vị nghệ thuật tìm kiếm lực lượng kế cận cho sân khấu cải lương. Trong bối cảnh hoạt động biểu diễn đang chuyển động mạnh mẽ, cuộc thi càng cho thấy nhu cầu cấp thiết của việc bồi dưỡng nhân lực trẻ, giữ mạch truyền nghề và tiếp thêm sức sống cho sân khấu truyền thống.

Cuộc thi Tài năng Diễn viên Cải lương toàn quốc năm 2026 có sự tham gia của 12 đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp đến từ nhiều địa phương, cho thấy sức lan tỏa của sân khấu cải lương trong đời sống biểu diễn hôm nay. Góp mặt tại cuộc thi có: Nhà hát Cải lương Trần Hữu Trang; Nhà hát Nghệ thuật truyền thống Hải Phòng; Đoàn Nghệ thuật Cải lương Vàm Cỏ tỉnh Tây Ninh; Nhà hát Nghệ thuật truyền thống tỉnh Ninh Bình; Nhà hát Cao Văn Lầu tỉnh Cà Mau; Nhà hát Nghệ thuật truyền thống tỉnh Thanh Hóa; Nhà hát Cải lương Hà Nội; Trung tâm Văn hóa Nghệ thuật TP Cần Thơ; Đoàn Cải lương Tuồng cổ Huỳnh Long; Đoàn Cải lương Tuồng cổ Ngọc Khanh; Công ty TNHH Vũ Luân Entertainment và Nhà hát Sân khấu Quốc gia Việt Nam.

Từ các nhà hát công lập đến những đơn vị xã hội hóa, sự hội tụ này góp phần tạo nên diện mạo đa dạng cho mùa thi, đồng thời mở thêm cơ hội giao lưu, cọ xát nghề nghiệp cho đội ngũ diễn viên cải lương trẻ trên cả nước.

Đợi chờ những gương mặt mới

Từ sân chơi Tài năng Diễn viên Cải lương toàn quốc, các đoàn nghệ thuật được gặp gỡ, trao đổi kinh nghiệm dàn dựng, biểu diễn, từ đó góp phần nâng cao chất lượng hoạt động sân khấu phục vụ công chúng. Với cải lương, một loại hình nghệ thuật vừa giàu truyền thống vừa luôn cần hơi thở mới, những cuộc thi như thế có ý nghĩa đặc biệt trong việc giữ nghề, truyền nghề và làm mới lực lượng biểu diễn.

Chia sẻ với *Văn Hóa,* ông Trần Hướng Dương, Phó Cục trưởng Cục Nghệ thuật biểu diễn cho biết, cuộc thi năm nay có nhiều điểm mới trong quy chế, được xây dựng theo hướng chặt chẽ, chuyên nghiệp hơn. BTC hướng tới việc bảo đảm đúng tiêu chí của một cuộc thi nghề nghiệp dành cho diễn viên cải lương chuyên nghiệp, từ điều kiện tham gia, tiêu chí chấm giải đến yêu cầu về chất lượng tiết mục dự thi.

"Với sự chuẩn bị chu đáo của BTC, chúng tôi kỳ vọng sẽ tìm ra thêm những tài năng mới cho cải lương Việt Nam. Điều quan trọng là các thí sinh thi diễn hết mình, vượt lên mục tiêu giải thưởng để thể hiện năng lực nghề nghiệp và tình yêu với sân khấu truyền thống", ông Trần Hướng Dương nói.

Để chuẩn bị cho cuộc thi, Sở VHTT TP.HCM đã phối hợp với Cục Nghệ thuật biểu diễn rà soát toàn bộ công tác tổ chức, cơ sở vật chất, âm thanh, ánh sáng và điều kiện hậu cần phục vụ các đoàn nghệ thuật.

NSND Nguyễn Thị Thanh Thúy, Phó Giám đốc Sở VHTT TP.HCM cho biết, thành phố mong muốn tạo điều kiện tốt nhất để các thí sinh có những đêm thi thuận lợi, thăng hoa trên sân khấu. Song song với công tác chuyên môn, hoạt động truyền thông sẽ đồng hành xuyên suốt, góp phần lan tỏa sức hút của cải lương đến công chúng, nhất là khán giả trẻ.

"TP.HCM đang nỗ lực xây dựng hồ sơ đề nghị ghi danh nghệ thuật cải lương là di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Những hoạt động nghề nghiệp như thế này sẽ góp phần bổ sung thêm dữ liệu thực tiễn phục vụ công tác bảo tồn và phát huy giá trị cải lương trong đời sống đương đại", NSND Thanh Thúy chia sẻ.

Từ góc độ đơn vị đăng cai nhiều hoạt động nghề nghiệp của cải lương phía Nam, NSƯT Phan Quốc Kiệt, Giám đốc Nhà hát Cải lương Trần Hữu Trang cho biết, các thí sinh của đơn vị đã nỗ lực tập luyện, chuẩn bị kỹ lưỡng cho cuộc thi năm nay. Nhà hát tập trung hỗ trợ tối đa từ khâu dàn dựng, cơ sở vật chất đến hậu cần để nghệ sĩ yên tâm dự thi. "Chúng tôi kỳ vọng các thí sinh sẽ thể hiện trọn vẹn năng lực, sở trường và tinh thần cống hiến trên sân khấu, qua đó mang đến những phần thi chất lượng cho người mộ điệu", NSƯT Phan Quốc Kiệt bày tỏ.

Hình ảnh các rạp hát xưa tại TP.HCM được tái hiện trong đêm khai mạc, gợi nhớ không gian sân khấu cải lương một thời

Từ cuộc thi đến câu chuyện giữ mạch cải lương

Theo quy chế, cuộc thi dành cho diễn viên cải lương hoạt động chuyên nghiệp, là công dân Việt Nam từ đủ 18 đến 40 tuổi, đã tốt nghiệp THPT và đáp ứng các điều kiện về đào tạo hoặc thành tích nghề nghiệp theo quy định. Thí sinh phải được đào tạo chuyên ngành diễn viên cải lương từ trình độ trung cấp chuyên nghiệp trở lên, có thời gian hoạt động tại các đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp có tư cách pháp nhân từ 24 tháng trở lên; hoặc từng đạt giải nhất, nhì, HCV, HCB, giải A, giải B tại các liên hoan do Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam tổ chức dành cho nghệ sĩ cải lương, đồng thời tham gia biểu diễn tại các đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp có tư cách pháp nhân từ 24 tháng trở lên.

Đối với các đơn vị nghệ thuật cử thí sinh tham gia, BTC yêu cầu phải có tối thiểu 36 tháng hoạt động liên tục trong lĩnh vực nghệ thuật biểu diễn cải lương; hằng năm dàn dựng ít nhất một chương trình, vở diễn mới được cơ quan có thẩm quyền cho phép biểu diễn và thực hiện tối thiểu 72 suất diễn trong vòng 36 tháng. Một điểm đáng chú ý là nghệ sĩ đã được phong danh hiệu từ Nghệ sĩ Ưu tú trở lên không tham gia cuộc thi. Thí sinh cũng không được diễn, thi lại các trích đoạn, tiểu phẩm mà bản thân từng đoạt giải trong các cuộc thi Tài năng diễn viên cải lương do Bộ VHTTDL tổ chức.

Theo thể lệ, mỗi thí sinh tham gia một tiểu phẩm hoặc trích đoạn thời lượng không quá 25 phút. Trường hợp hai diễn viên cùng tham gia một phần thi, thời lượng tối đa là 35 phút. BTC khuyến khích những tiểu phẩm, trích đoạn có tìm tòi trong dàn dựng, sáng tạo trong phong cách biểu diễn, nhưng vẫn giữ tinh thần và các yếu tố cốt lõi của cải lương truyền thống.

Chương trình khai mạc do Trung tâm Nghệ thuật Thành phố phối hợp với Nhà hát Cải lương Trần Hữu Trang thực hiện, gồm nhiều tiết mục nghệ thuật đặc sắc, mang đậm dấu ấn nghề. Sau lễ khai mạc, phần thi chính thức diễn ra từ ngày 18 đến 21.5 tại Nhà hát Cải lương Trần Hữu Trang, phường Bến Thành, với hai suất diễn mỗi ngày vào lúc 9h và 19h30. Các buổi diễn thi phục vụ khán giả miễn phí. Lễ bế mạc, tổng kết và trao giải diễn ra tối 23.5.

Tại lễ khai mạc, BTC đã công bố Hội đồng Giám khảo gồm: NSND Trần Ngọc Giàu, Chủ tịch Hội Sân khấu TP.HCM, Chủ tịch Hội đồng; NSND Hoàng Quỳnh Mai, Ủy viên BCH Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam; NSND Nguyễn Ngọc Quế Trân; NSƯT Lê Nguyên Đạt, Bí thư Đảng ủy Trường ĐH Sân khấu Điện ảnh TP.HCM, Ủy viên BCH Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam và NSƯT Võ Minh Lâm.

Việc cuộc thi trở lại TP.HCM, địa phương có đời sống cải lương sôi động, tập trung nhiều đoàn hát, sân khấu xã hội hóa và lực lượng nghệ sĩ trẻ đang hoạt động nghề nghiệp, được kỳ vọng sẽ tạo nên không khí văn hóa sôi động và giàu sức sống. Đây cũng là môi trường thuận lợi để các diễn viên trẻ có thêm cơ hội cọ xát, giao lưu và tiếp cận đông đảo công chúng yêu cải lương.

Đáng chú ý, cuộc thi diễn ra trong thời điểm Bộ Chính trị vừa ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW, Quốc hội ban hành Nghị quyết số 28/2026/QH16 về phát triển văn hóa Việt Nam. Khi văn hóa được xác định là "nguồn lực nội sinh, động lực phát triển và trụ cột" của phát triển bền vững, một sự kiện nghệ thuật biểu diễn quy mô toàn quốc như Cuộc thi Tài năng Diễn viên Cải lương toàn quốc 2026 càng thêm ý nghĩa. Từ sân khấu hôm nay, câu chuyện bảo tồn và phát huy nghệ thuật truyền thống không còn dừng ở khẩu hiệu, mà được cụ thể hóa bằng những sân chơi nghề nghiệp, nơi các tài năng trẻ được phát hiện, rèn luyện và tiếp nối mạch sống của cải lương trong đời sống đương đại. ■

Gieo chữ nơi mây phủ

Bài, ảnh: NGUYỄN LINH

Từ những túp lều "trọ học, nuôi chữ" chênh vênh giữa sương núi đến những ngôi trường bán trú, nội trú vùng biên đang dần hiện hữu, giáo dục vùng cao xứ Thanh đã đi qua một hành trình nhiều nhọc nhằn. Ở nơi ấy, con chữ được giữ lại bằng bước chân bền bỉ của thầy cô, bằng những bữa cơm bán trú sẻ chia và bằng những chính sách đang trở thành điểm tựa cho học sinh, giáo viên vùng khó.

Thầy giáo Thào A Pua trở về bản làng đứng lớp, tiếp nối hành trình gieo chữ nơi vùng cao biên giới

Những bước chân giữ trò ở lại

Gần hai thập kỷ trôi qua, ký ức về một thời gian khó vẫn còn nguyên trong tâm trí những người từng ngược lên các xã biên giới Trung Lý, Nhi Sơn, Mường Lý của huyện Mường Lát cũ. Ngày ấy, đường độc đạo xuyên núi quanh năm phủ sương. Dọc các triền dốc là những căn lều dựng tạm bằng nứa, bằng bạt, nơi học sinh từ bản xa xuống trường trọ học. Chiều vùng cao xuống nhanh. Qua màn sương đặc quánh, ánh lửa bếp củi hắt ra từ vách nứa mỏng, đủ để thấy bên trong vẫn có những đứa trẻ đang bám lấy giấc mơ học chữ.

Sau giờ học, các em tự nấu cơm, gùi nước, nhóm lửa. Có em cả tháng mới về nhà một lần. Cuộc sống tự lập đến sớm, bởi đi tìm con chữ cũng có nghĩa phải rời xa gia đình từ rất nhỏ. Thầy giáo Đoàn Văn Sơn, nguyên Hiệu trưởng Trường PTDT bán trú THCS Trung Lý, nay là Hiệu trưởng Trường THCS Quang Chiểu, nhớ lại: "Hồi đó học sinh người Mông đến lớp rất ít, học sinh nữ gần như vắng bóng. Muốn có trò, thầy cô phải đi bộ vào từng bản vận động, trong khi nhiều gia đình vẫn nghĩ cái chữ chưa nuôi được cái bụng".

Cái nghèo khiến việc học đứng sau nương rẫy, sau bữa cơm. Chính sách bán trú lúc ấy còn thiếu và rời rạc, chuyện ăn ở của học sinh gần như phải tự xoay xở. Trong số những học trò từng được thầy cô vận động trở lại lớp có Thào A Pua, cậu bé người Mông ở bản Pa Búa, thông minh và ham học, nhưng em bị giữ ở nhà vì là con cả trong gia đình đông anh em. Phải nhiều lần thuyết phục, từ giáo viên đến trưởng bản cùng vào cuộc, gia đình mới đồng ý cho Pua xuống trường. Ngày trở lại lớp, Pua vẫn gùi bao gạo sau lưng, nhưng lần này là để ở lại với giấc mơ làm thầy giáo.

Cũng ở Trung Lý năm ấy có Sùng A Chai, cậu học trò mới 12 tuổi bị bố mẹ bắt nghỉ học để lấy vợ theo hủ tục tảo hôn. Nhớ trường, nhớ bạn, A Chai quyết định rời nhà quay lại lớp. Sự quyết tâm ấy, cùng sự động viên của thầy cô và dân bản, đã giúp em được tiếp tục đi học.

Cùng với A Pua, A Chai, còn rất nhiều học trò âm thầm "nuôi chữ" trong những căn lều tạm quanh trường. Đầu tháng, các em gùi gạo xuống lớp. Cuối tháng gạo vơi lại chia nhau từng bữa. Thầy cô có gì góp nấy, chỉ để học trò không nghỉ giữa chừng. "Giữ một đứa trẻ ở lại lớp thời điểm ấy không đơn giản là trách nhiệm. Đó là cả một hành trình gian nan", thầy Sơn nói.

Trên đỉnh Cao Sơn thuộc xã Cổ Lũng hôm nay, câu chuyện giữ học trò cũng từng nhọc nhằn như thế. Gần 20 năm trước, vùng đất giữa những dãy Pha Chiến, Pòng Mứu, Pòng Pa Có chưa có điện, chưa có sóng điện thoại, chưa có đường ô tô, lớp học chỉ là vài gian nhà tranh vách nứa nền đất. Năm 2007, một "công trường" đặc biệt bắt đầu giữa núi rừng. Không máy móc, các thầy giáo cùng thanh niên trong bản gùi đá vượt núi, phụ nữ gánh cát từ suối lên dốc. Có trường rồi, thầy cô vẫn phải đi từng nhà sau mùa rẫy, sau tết, sau mưa lũ để vận động học sinh quay lại lớp.

Khi chính sách trở thành "điểm tựa"

Hôm nay, nhiều điểm trường vùng cao xứ Thanh đã đổi khác. Con đường đất ngày nào được trải nhựa, những ngôi trường kiên cố dần thay thế lớp học tranh tre giữa núi rừng. Dẫu vậy, hành trình giữ học trò ở lại lớp vẫn còn nhiều gian nan. Ở vùng cao, có khi mọi chuyện bắt đầu từ một bữa cơm bán trú.

Tại Trường Tiểu học Thanh Xuân, xã Phú Xuân, có giai đoạn bếp ăn bán trú phải tạm dừng. Điều các thầy cô lo nhất là lớp sẽ vơi dần học sinh. Rồi họ đi vận động từng suất cơm, người hỗ trợ gạo, người góp thực phẩm, phụ huynh thêm chút tiền để giữ bữa ăn giữa buổi. "Nếu không có bữa cơm ở trường, nhiều em sẽ nghỉ học vì đường quá xa", thầy Đặng Xuân Viên, Hiệu trưởng nhà trường chia sẻ.

Không riêng học sinh, nhiều giáo viên vùng cao cũng từng chật vật khi thu nhập giảm sút. Có người mỗi tuần vượt ba chặng xe về thăm gia đình, có người từng tính xin chuyển công tác vì áp lực cuộc sống. Nhưng phần lớn vẫn chọn ở lại, tăng gia trồng rau, làm thêm cuối tuần, chấp nhận sống xa nhà dài ngày để giảm chi phí đi lại. Sự bền bỉ ấy đã giữ cho những lớp học vùng cao không bị đứt gãy.

Từ thực tiễn ấy, nhiều chính sách mới được điều chỉnh sát hơn với đời sống đồng bào. Nghị định 66/2025/NĐ-CP quy định chính sách hỗ trợ học sinh bán trú bằng tiền ăn, tiền ở và gạo, đồng thời bổ sung cơ chế hỗ trợ hoạt động bán trú trong trường học. Nghị quyết số 71-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo cũng mở thêm kỳ vọng cho vùng đồng bào dân tộc thiểu số, vùng sâu, vùng xa.

Điều đáng quý là từ chính những bản làng heo hút ấy, một lớp giáo viên mới đang trở về. Sùng A Chai nay đã là thầy giáo trên quê hương mình. Thào A Pua giờ cũng đứng trên bục giảng. "Nhìn học trò, em thấy lại mình ngày trước", A Pua tâm sự. Câu nói mộc mạc ấy gợi ra cả một hành trình dài của những đứa trẻ nghèo từng lặn lội đi tìm con chữ, rồi lớn lên, quay về, tiếp tục thắp sáng ước mơ nơi bản làng.

Từ những lớp học giữa đại ngàn, giáo dục vùng cao xứ Thanh đang bước sang một chặng đường mới. Con chữ hôm nay có thêm điểm tựa từ chính sách, từ trường lớp mới, từ những bữa cơm bán trú ấm lòng và từ khát vọng đổi đời của những học trò lớn lên giữa gian khó. ■

Người đi vắng...

(Tiếp theo trang 10)

Sau đó, tờ báo thất lạc không đến được tay chủ nhân. Hôm rồi, nhà thơ Nguyễn Thành Phong xác nhận đang cầm tờ báo đó. Trộm nghĩ, nay mai trong ngăn Nguyễn Bình Phương ở Bảo tàng Văn học, tờ báo đó xứng đáng có một chỗ trang trọng và nó là một kỷ vật quý hiếm đầy ý nghĩa.

Dạo này, thấy thi thoảng Nguyễn Bình Phương xuất hiện ở một vài đám bạn bè. Tính Phương không thích đông người, chỉ chấp nhận nếu ngồi thì chừng vài ba người. Cũng lạ, một nhà văn không lấy Internet làm phương tiện giao tiếp cũng như tìm hiểu xã hội đương đại, không lấy bạn bè để san sẻ, nhưng tác phẩm của anh lại ăm ắp kiến thức của đời sống hiện đại. Một sự trải nghiệm có lẽ chỉ có ở một nhà văn có tầm. Với tôi, Nguyễn Bình Phương luôn tạo ra những bất ngờ thú vị. Tỷ như khi nghe tin anh trúng Ban Chấp hành Hội nhà văn Việt Nam tôi mới ớ ra. Hóa ra Phương đã vào Hội Nhà văn từ bao giờ. Tôi cứ nghĩ Phương không thích hội hè, không thích cả quản lý, mà chỉ chuyên tâm làm văn chương. Thật thú vị người luôn đi vắng ở mọi đám đông văn đàn giờ lại ở nơi đông nhất với vị trí Tổng biên tập Tạp chí *Văn nghệ Quân đội* và Ủy viên Ban Chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam.

Gặp lại Nguyễn Bình Phương ở lễ trao giải Hội Nhà văn Hà Nội hôm rồi, lại thêm một bất ngờ nữa với tôi. Phương soạn hẳn một diễn từ công phu và đọc nó trang trọng với sự xúc động của một người đoạt giải. Thái độ này là rất khác biệt với tính cách của anh. Nguyễn Bình Phương có lẽ là người duy nhất từ chối mọi sự vinh danh. Anh không có mặt trong hầu hết các cuộc ra mắt sách, từ chối những gì liên quan đến bề nổi của một nhà văn. Có lẽ, ở giải thưởng này, Nguyễn Bình Phương đã được an ủi bởi số phận long đong của đứa con mình. Thế nên anh đã công khai chấp nhận nó. Điều đó thật xứng đáng. *Mình và họ*, tôi tin cuốn tiểu thuyết này nếu bước ra thế giới nó sẽ có một số phận oanh liệt với những gì nó đang có. Tôi tin, cũng như tin sau Bảo Ninh, Nguyễn Huy Thiệp..., Nguyễn Bình Phương sẽ là một nhà văn đưa văn học Việt ra được ngoài biên giới. Biết đâu những gì các nhà văn đàn anh không làm được thì Nguyễn Bình Phương có thể.

Tôi viết chân dung Nguyễn Bình Phương này từ 11 năm trước. Khi biết tôi viết về mình, Nguyễn Bình Phương giao hẹn, bác phải cho em đọc trước rồi mới được mang in đấy. Nói thế, nhưng có lẽ Nguyễn Bình Phương biết mình quá lời nên thanh minh, "để có chi tiết nào sai thì em sửa cho bác thôi chứ không có gì quan trọng cả". Y hẹn tôi gửi bản thảo, nhưng mãi sau không thấy Nguyễn Bình Phương nói năng gì. Sau Tết năm ấy, tôi đưa tặng Phương báo và gặng hỏi "không thấy chú ý kiến gì nên anh cứ in đại". Nguyễn Bình Phương tủm tỉm cười, buông ra một câu chẳng ăn nhập, "bác như con ma xó còn có gì để nói nữa".

Nguyễn Bình Phương bây giờ đã ngoài tuổi lục tuần, cũng sắp mãn nhiệm chức danh Tổng Biên tập Tạp chí *Văn nghệ Quân đội*. Dù vậy, đang ở vị trí Phó Chủ tịch Hội Nhà văn Việt Nam, Nguyễn Bình Phương đang phải kiêm nhiệm chức Tổng Biên tập Báo *Văn Nghệ,* và có lẽ khi rời Quân đội, chắc chắn anh sẽ đảm nhiệm chính thức chức vụ này. Tôi tin ở cương vị nào Nguyễn Bình Phương đều đủ khả năng làm tốt chức trách của mình.

PNT

(Còn tiếp)

Tự hào các chiến binh tuổi "bẻ gãy sừng trâu"

● LÊ HOÀN

Hành trình của U17 Việt Nam tại VCK Giải U17 châu Á 2026 đã khép lại tại tứ kết sau thất bại 0-3 trước đối thủ mạnh U17 Australia. Dù không thể tiến sâu hơn, nhưng thầy trò HLV Cristiano Roland vẫn có thể ngẩng cao đầu với chiến tích lịch sử lần đầu tiên giành quyền tham dự World Cup. Đó là niềm tự hào to lớn mà các chiến binh tuổi "bẻ gãy sừng trâu" mang lại cho người hâm mộ.

Tấm vé tham dự World Cup mang lại niềm tự hào nhưng cũng là nhiệm vụ để U17 Việt Nam có sự chuẩn bị tốt hơn nữa cho đấu trường thế giới

Một tháng rực rỡ

Chỉ trong vòng một tháng, đội tuyển U17 Việt Nam đã liên tiếp hoàn thành hai mục tiêu lớn khi giành chức vô địch U17 Đông Nam Á 2026 và đoạt vé tham dự FIFA U17 World Cup 2026. Thành tích ấn tượng ấy không chỉ đánh dấu bước tiến lịch sử của bóng đá trẻ Việt Nam mà còn khẳng định vị thế hàng đầu khu vực ở cấp độ U17. Tại VCK U17 châu Á 2026, trong khi Thái Lan, Indonesia hay Myanmar đều dừng bước ngay từ vòng bảng, U17 Việt Nam lại tạo nên dấu ấn mạnh mẽ khi trở thành đội bóng duy nhất của khu vực giành quyền vào tứ kết và góp mặt tại World Cup.

Theo HLV Cristiano Roland, điều khiến ông tự hào nhất không chỉ nằm ở thành tích mà còn là tinh thần vượt khó và sự trưởng thành của các cầu thủ trong quãng thời gian chuẩn bị rất ngắn: "Chúng ta vừa vô địch Đông Nam Á, vừa giành vé đi World Cup dù không có nhiều thời gian chuẩn bị. Trong thời gian qua, tôi luôn đặt ra yêu cầu rất cao với các em, nhưng bây giờ điều tôi có thể nói là tôi thực sự tự hào về các em".

Chiến lược gia người Brazil bày tỏ: "Chỉ trong một tháng, chúng ta đã hoàn thành hai mục tiêu. Những gì các em làm được thực sự rất khó khăn. Với chỉ khoảng 10 ngày tập luyện trước khi bước vào giải đấu, để đạt được thành tích như vậy là điều không hề dễ dàng. Nhưng tôi biết cả đất nước Việt Nam tự hào về các em".

Từ chức vô địch khu vực đến chiến tích tại đấu trường châu lục, các cầu thủ trẻ Việt Nam cho thấy sự tiến bộ vượt bậc cả về chuyên môn lẫn tâm lý thi đấu. Trước những đối thủ mạnh hàng đầu châu Á, U17 Việt Nam vẫn giữ được sự tự tin, tinh thần kỷ luật và ý chí chiến đấu kiên cường. Ngay cả trong những thời điểm khó khăn nhất, toàn đội vẫn thi đấu bằng khát vọng cống hiến và niềm tự hào màu cờ sắc áo.

Một trong những điểm đáng ghi nhận nhất của U17 Việt Nam chính là tinh thần tập thể. Không phụ thuộc vào một cá nhân nổi bật, đội bóng thi đấu gắn kết, đoàn kết và luôn hỗ trợ nhau trong từng tình huống trên sân. Những cái tên như Nguyễn Lực, Văn Dương, Sỹ Bách, Minh Thủy… đã để lại nhiều cảm xúc cho người hâm mộ bằng lối chơi quả cảm và đầy nhiệt huyết. Dù hành trình tại VCK U17 châu Á đã khép lại ở vòng tứ kết, nhưng những gì U17 Việt Nam thể hiện đủ để mang đến niềm tin lớn cho tương lai.

Bài học để hướng ra đấu trường lớn

Bên cạnh những lời tung hô, tán thưởng với thành tích tại sân chơi châu lục, giải đấu tại Saudi Arabia cũng để lại không ít bài học quan trọng để các cầu thủ trẻ Việt Nam hướng đến đấu trường World Cup vào cuối năm nay tại Qatar. Điều dễ nhận thấy nhất là sự non nớt và thiếu kinh nghiệm của các cầu thủ trẻ trong những thời điểm quyết định. Trước U17 Hàn Quốc, U17 Việt Nam từng dẫn trước đến phút 82 và đứng rất gần chiến thắng. Thế nhưng chỉ trong hơn 10 phút cuối trận, đội lại đánh mất thế trận và liên tiếp nhận bốn bàn thua. Đó là trận đấu cho thấy sự khác biệt lớn về bản lĩnh và khả năng kiểm soát trận đấu giữa một nền bóng đá hàng đầu châu Á với các cầu thủ trẻ Việt Nam.

> *"Chúng ta đã cho thế giới thấy rằng Việt Nam biết chơi bóng đá và chơi bằng sự dũng cảm. Những thất bại tại giải không phải điều chúng ta mong muốn, nhưng đối thủ cũng rất mạnh và xứng đáng. Tuy nhiên, chúng ta sẽ còn làm tốt hơn nữa. Tôi muốn các em mạnh mẽ hơn nữa trước khi bước vào World Cup, bởi đó sẽ là thử thách rất lớn."*
>
> **(HLV CRISTIANO ROLAND)**

Ở trận gặp U17 UAE, sự thiếu tập trung tiếp tục khiến U17 Việt Nam phải trả giá. Ngay ở giây thứ 17, đội đã để thủng lưới sau một tình huống mất cảnh giác. Đến khi vừa vươn lên dẫn 2-1, các học trò của HLV Cristiano Roland lại nhanh chóng để đối thủ gỡ hòa. Những sai sót ấy phản ánh việc duy trì sự tập trung trong suốt 90 phút vẫn là vấn đề lớn với đội bóng trẻ Việt Nam.

Trong trận tứ kết với U17 Australia, U17 Việt Nam thêm một lần nhận bài học về khả năng thích nghi chiến thuật và tiếp cận trận đấu. Từng đánh bại đối thủ ở Giải U17 Đông Nam Á 2026, nhưng lần tái đấu này Australia đã "lột xác" hoàn toàn với đội hình, lối chơi và cường độ thi đấu khác biệt. Trong khi đó, U17 Việt Nam không có cách tiếp cận phù hợp để đối phó với sự thay đổi ấy và phải nhận thất bại 0-3.

Dù vậy, những cuộc đối đầu với Hàn Quốc, UAE hay Australia vẫn mang ý nghĩa rất lớn. Đó đều là các đại diện đến từ những nền bóng đá mạnh của châu lục, sở hữu nền tảng thể lực, tư duy chiến thuật và tốc độ chơi bóng tốt hơn. Chính những trận đấu như vậy sẽ giúp các cầu thủ trẻ Việt Nam tích lũy kinh nghiệm, hoàn thiện bản thân trước khi bước ra sân chơi World Cup, nơi mà thử thách sẽ lớn hơn rất nhiều khi đối thủ là những đội đến từ các nền bóng đá hàng đầu thế giới.

Do vậy mà HLV Cristiano Roland nhanh chóng hướng toàn đội tới mục tiêu tiếp theo là chuẩn bị cho World Cup. Chiến lược gia người Brazil cho rằng U17 Việt Nam cần thêm thời gian để cải thiện thể lực, sự lì lợm và khả năng duy trì cường độ thi đấu ở những trận cầu đỉnh cao. "Chúng ta muốn có thêm thời gian để chuẩn bị cho World Cup và đạt trạng thái tốt nhất. Tôi biết thể lực là vấn đề rất quan trọng với đội. Bây giờ chúng ta sẽ nghỉ ngơi trước, nhưng tôi sẽ cố gắng để toàn đội sớm quay lại tập luyện cùng nhau", HLV Cristiano Roland cho hay.

Nhà cầm quân người Brazil cũng nhấn mạnh rằng U17 Việt Nam đã cho thấy tinh thần thi đấu dũng cảm trước các đối thủ mạnh: "Chúng ta đã cho thế giới thấy rằng Việt Nam biết chơi bóng đá và chơi bằng sự dũng cảm. Những thất bại tại giải không phải điều chúng ta mong muốn, nhưng đối thủ cũng rất mạnh và xứng đáng. Tuy nhiên, chúng ta sẽ còn làm tốt hơn nữa. Tôi muốn các em mạnh mẽ hơn nữa trước khi bước vào World Cup, bởi đó sẽ là thử thách rất lớn". ■

Tuyển boxing giành 3 huy chương giải trẻ châu Á

Đội tuyển boxing trẻ Việt Nam đã khép lại hành trình tại Giải vô địch boxing U15 và U17 châu Á 2026 diễn ra ở Uzbekistan với thành tích 1 HCB và 2 HCĐ. Tấm huy chương giá trị nhất thuộc về võ sĩ Phạm Thị Hồng Diễm ở hạng cân 52kg nữ lứa tuổi U17. Trong trận chung kết, Hồng Diễm thi đấu đầy nỗ lực nhưng thất bại 1-4 trước đối thủ mạnh Yaxin Qiu của Trung Quốc, qua đó giành HCB. Trước đó, đội đã giành 2 HCĐ nhờ công của Hoàng Quỳnh Hương ở hạng 80kg nữ U17 và Trương Khánh Huyền ở hạng trên 80kg nữ U17.

Trên bảng tổng sắp, chủ nhà Uzbekistan dẫn đầu với 9 HCV, xếp trên Kazakhstan và Ấn Độ. Với 1 HCB và 2 HCĐ, đội tuyển trẻ Việt Nam đứng hạng 12 chung cuộc. Tại giải năm nay, đội tham dự với 21 võ sĩ ở các nội dung U15 và U17 nam, nữ. **V.H**

Tuyển cờ vua thi đấu giải châu Á

Đội tuyển cờ vua Việt Nam sẽ cử 5 kỳ thủ tham dự Giải vô địch châu Á 2026, diễn ra tại Mông Cổ vào cuối tháng 5. Danh sách gồm: Lương Phương Hạnh, Nguyễn Thanh Thủy Tiên, Đầu Khương Duy, Phạm Trần Gia Phúc và Đinh Nho Kiệt. Đáng chú ý, Đầu Khương Duy được kỳ vọng sẽ tạo dấu ấn sau khi vừa vô địch giải tại Thái Lan hồi tháng 4 và hiện đã sở hữu 2 chuẩn Đại kiện tướng quốc tế. Trong khi đó, Lương Phương Hạnh tiếp tục là niềm hy vọng lớn của cờ vua nữ Việt Nam sau khi được phong cấp Đại kiện tướng quốc tế năm 2025.

Giải năm nay quy tụ 249 kỳ thủ, trong đó có 34 Đại kiện tướng nam và 12 Đại kiện tướng nữ, cùng tổng tiền thưởng lên tới 100.000 USD**.** **L.H**

WORLD CUP 2026:

Ronaldo và bài học cho các cầu thủ trẻ

● **VÂN SA**

World Cup 2026 đang đến rất gần và Cristiano Ronaldo tiếp tục trở thành cái tên thu hút sự chú ý đặc biệt của bóng đá thế giới. Ở tuổi 41 vào thời điểm giải đấu khởi tranh, siêu sao người Bồ Đào Nha vẫn nuôi khát vọng chinh phục chiếc cup vàng World Cup - danh hiệu lớn cuối cùng còn thiếu trong bộ sưu tập đồ sộ của anh.

Có thể đây sẽ là kỳ World Cup cuối cùng của Ronaldo. Nhưng thay vì được nhắc đến như một biểu tượng của quá khứ, CR7 vẫn đang xuất hiện trong tâm thế của một cầu thủ còn nguyên khát vọng chiến thắng, nguyên sự khắt khe với chính mình và nguyên tinh thần cạnh tranh với thế hệ trẻ. Chính điều đó khiến câu chuyện về Ronaldo tại World Cup 2026 không chỉ còn là câu chuyện của những kỷ lục, mà còn trở thành bài học đáng suy ngẫm với các cầu thủ trẻ và cả bóng đá Việt Nam.

Nếu được ra sân tại World Cup 2026, Cristiano Ronaldo sẽ trở thành cầu thủ đầu tiên trong lịch sử tham dự 6 kỳ World Cup khác nhau, từ năm 2006 đến 2026. Đây là cột mốc chưa từng có trong bóng đá thế giới. Ronaldo cũng đứng trước cơ hội trở thành cầu thủ đầu tiên ghi bàn ở 6 kỳ World Cup liên tiếp.

Hiện tại, Ronaldo đã có 22 trận đấu tại World Cup, nhiều nhất trong lịch sử đội tuyển Bồ Đào Nha. Anh cũng đã ghi 8 bàn thắng và chỉ còn kém huyền thoại Eusébio đúng 1 pha lập công để cân bằng kỷ lục ghi bàn nhiều nhất cho đội tuyển Bồ Đào Nha tại các kỳ World Cup.

Dĩ nhiên, ở tuổi 41, Ronaldo không còn là mẫu cầu thủ có thể pressing liên tục trong suốt 90 phút như thời kỳ đỉnh cao. Tốc độ, khả năng bứt phá hay tần suất hoạt động của anh cũng không còn như cách đây một thập kỷ. Chính vì thế, việc Ronaldo có tiếp tục xứng đáng góp mặt tại World Cup hay không đã trở thành chủ đề gây tranh luận tại Bồ Đào Nha trong suốt thời gian qua.

Nhưng HLV Roberto Martinez vẫn giữ quan điểm rất rõ ràng, Ronaldo được đánh giá bằng phong độ hiện tại chứ không phải bằng hào quang quá khứ. Nhà cầm quân người Tây Ban Nha khẳng định mọi cầu thủ đều được lựa chọn theo cùng một tiêu chí chuyên môn và không tồn tại bất kỳ sự ưu ái nào dành cho CR7. Điều khiến Roberto Martinez bị thuyết phục không chỉ là những con số thống kê, mà còn là thái độ của Ronaldo. Trong các phát biểu gần đây, HLV tuyển Bồ Đào Nha nhiều lần nhấn mạnh rằng Ronaldo chưa bao giờ giảm cường độ tập luyện, luôn giữ tinh thần cầu tiến và vẫn duy trì khát khao chiến thắng như một cầu thủ trẻ chưa từng giành danh hiệu nào.

Ở tuổi 41, Ronaldo vẫn nỗ lực tập luyện và thi đấu Ảnh: REUTERS

World Cup 2026 vì thế không đơn thuần là hành trình săn tìm thêm những kỷ lục. Đó còn là cách Ronaldo chứng minh rằng tuổi tác không phải giới hạn lớn nhất của một cầu thủ. Giới hạn lớn nhất nằm ở việc người đó còn giữ được khát vọng hay không.

Trong nhiều năm qua, Cristiano Ronaldo luôn là hình mẫu truyền cảm hứng cho bóng đá thế giới. Không chỉ bởi tài năng, số danh hiệu hay khả năng ghi bàn, mà còn bởi tinh thần làm nghề gần như khắc nghiệt với chính mình. Ngay cả khi đã đứng trên đỉnh cao của bóng đá thế giới, Ronaldo vẫn duy trì chế độ tập luyện nghiêm ngặt, sinh hoạt khoa học và luôn đặt ra yêu cầu rất cao với bản thân. Đó là lý do khiến anh có thể kéo dài đỉnh cao sự nghiệp lâu hơn phần lớn các ngôi sao cùng thế hệ.

HLV Roberto Martinez từng nói rằng ông quản lý Ronaldo như một cầu thủ, nhưng ngưỡng mộ anh ở tư cách của một biểu tượng. Bởi điều CR7 tạo ra không chỉ nằm ở sân cỏ mà còn ở khả năng lan tỏa tinh thần chuyên nghiệp tới tập thể.

Bóng đá Việt Nam không thiếu cầu thủ tài năng. Những năm qua, chúng ta đã có nhiều thế hệ cầu thủ tạo được dấu ấn ở khu vực và châu Á. Nhưng điều bóng đá Việt Nam còn thiếu lại nằm ở khả năng duy trì khát vọng và giữ được tinh thần cầu tiến sau thành công. Không ít cầu thủ khi vừa bước lên đỉnh vinh quang đã nhanh chóng đánh mất chính mình. Có người sa sút vì thiếu động lực, có người bị cuốn theo hào quang, có người không còn duy trì được tính chuyên nghiệp cần thiết của một vận động viên đỉnh cao. Chính điều đó khiến nhiều tài năng của bóng đá Việt Nam chưa thể phát triển đến giới hạn cao nhất.

Câu chuyện của Ronaldo cho thấy đẳng cấp lớn không chỉ đến từ tài năng thiên bẩm. Đẳng cấp lớn còn được tạo nên từ sự bền bỉ, tính kỷ luật và khả năng vượt qua cảm giác tự mãn. Trong bối cảnh bóng đá thế giới ngày càng cạnh tranh khốc liệt, khoảng cách giữa các đội tuyển ngày càng được thu hẹp, thì thái độ làm nghề trở thành yếu tố quyết định. Một cầu thủ có thể không sở hữu kỹ thuật xuất sắc nhất, nhưng nếu duy trì được tinh thần cầu tiến và sự chuyên nghiệp, họ vẫn có thể kéo dài giá trị của mình rất lâu.

Đó cũng là điều mà bóng đá Việt Nam cần hướng tới nếu muốn tiến xa hơn ở đấu trường châu lục và World Cup trong tương lai. Bởi giấc mơ World Cup của bóng đá Việt Nam chắc chắn không thể chỉ được xây dựng bằng cảm xúc hay những khoảnh khắc thăng hoa ngắn hạn. Nó phải được xây dựng bằng nền tảng của sự chuyên nghiệp, tính kỷ luật và khát vọng vươn lên bền bỉ của từng cầu thủ. ■

Ngày 21.5 bốc thăm chia bảng World Cup U17-2026

Theo thông báo từ FIFA, ngày 21.5 tại Thụy Sỹ, ngay sau khi xác định được 8 đại diện châu Phi giành vé trực tiếp và 2 cặp đấu play-off tranh vé vớt, FIFA sẽ tiến hành bốc thăm chia bảng World Cup U17-2026.

World Cup U17 lần thứ 21 sẽ diễn ra tại Qatar từ 19.11 đến 13.12. Đây là mùa thứ hai liên tiếp giải nâng hạn ngạch lên 48 đội, trong đó châu Á được phân bổ 9 suất, bao gồm chủ nhà Qatar (đặc cách vào thẳng) và 8 đội vào tứ kết giải châu Á 2026 gồm: Việt Nam, Saudi Arabia, Tajikistan, Nhật Bản, Trung Quốc, Australia, Uzbekistan, Hàn Quốc.

K.TUẤN

Triệu tập đội tuyển bóng chuyền nữ với 14 cầu thủ

14 tuyển thủ bóng chuyền nữ Việt Nam được HLV Nguyễn Tuấn Kiệt tuyển chọn trong đợt tập trung lần này là chủ công Trần Thị Thanh Thúy, Nguyễn Thị Uyên, Vi Thị Như Quỳnh, Đinh Thị Thúy; đối chuyền Đoàn Thị Xuân, Đặng Thị Kim Thanh; phụ công Lê Như Anh, Lê Thanh Thúy, Trần Thị Bích Thủy, Lý Thị Luyến; chuyền hai Võ Thị Kim Thoa, Vi Thị Yến Nhi; libero Nguyễn Khánh Đang, Lê Thị Yến.

Đội tuyển sẽ tập trung vào ngày 25.5, tập luyện tại Trường ĐH TDTT Bắc Ninh. Mục tiêu của đội ở lần tập trung này là tham dự AVC Cup 2026 tại Philippines từ ngày 6 - 14.6. Theo kết quả bốc thăm, đội nằm ở bảng B cùng với Kazakhstan, Iran, Indonesia, Hồng Kông (Trung Quốc), Lebanon.

T.MINH

Ninh Bình FC cho trẻ Phù Đổng mượn 4 tài năng trẻ

Ninh Bình FC đã đạt được thỏa thuận cho CLB trẻ Phù Đổng mượn 4 cầu thủ gồm: Trần Quang Vinh, Lê Đức Phát, Nguyễn Gia Bảo và Lê Thế Thắng để họ có nhiều cơ hội ra sân hơn.

Hồi tháng 2 vừa qua, để làm dày thêm đội hình, Ninh Bình FC đã mang về một loạt tài năng trẻ từ Đông Á Thanh Hóa, bao gồm Trần Quang Vinh, Lê Đức Phát, Nguyễn Gia Bảo và Lê Thế Thắng. Tuy nhiên, do Ninh Bình FC có trong đội hình nhiều ngôi sao dày dạn kinh nghiệm, nên các tài năng trẻ này không có nhiều cơ hội thể hiện mình.

M.HOÀNG

Trường Tươi Đồng Nai xây chắc ngôi đầu

Trường Tươi Đồng Nai giành chiến thắng 3-0 trước Đại học Văn Hiến ở vòng 19 giải hạng Nhất Quốc gia Bia Sao Vàng 2025-2026, trong ngày Nguyễn Công Phượng ghi bàn. Chiến thắng này giúp đội bóng miền Đông Nam Bộ tiếp tục dẫn đầu bảng xếp hạng với 44 điểm, tạo khoảng cách 5 điểm so với đội xếp thứ hai là Bắc Ninh. Ở trận đấu trước đó, Bắc Ninh bị Khánh Hòa cầm hòa 2-2 trên sân Nha Trang.

Sự trở lại của Công Phượng cùng phong độ ổn định của các trụ cột như Minh Vương, Xuân Trường đang giúp Trường Tươi Đồng Nai trở thành ứng viên sáng giá cho suất thăng hạng mùa này.

T.BÌNH

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Sê Sáp dưới bóng Phou Luang

Bài, ảnh: LÊ VĂN CHƯƠNG

Anh Khăm Pai, Phó bản Sê Sáp, huyện Kà Lừm, Lào chỉ vào ngôi trường cũ kỹ và cho biết, con em học sinh Lào đang chờ thầy cô tới đợt tăng cường. Sê Sáp giống như một chấm nhỏ nằm trên dãy Trường Sơn mà người Lào gọi là Phou Luang, từ Sê Sáp muốn về huyện thì phải mượn đường đi sang thành phố Huế, đi tiếp ra Quảng Trị (hơn 400 km).

Người dân ở bản Sê Sáp chờ barie ở lối mở được nhấc lên thì sẽ sang chợ A Lưới bán củ kiệu

Núi cao, người khổ

Anh Khăm Pai, Phó bản Sê Sáp đi tới barie của Trạm kiểm soát biên phòng Hồng Thái, Đồn Biên phòng Quảng Nhâm (Bộ đội Biên phòng thành phố Huế) từ sáng sớm, nhưng đám trẻ con người Lào đã nhanh nhảu tới trước. Không cần barie kéo lên, hai cô con gái nhỏ của anh là Nang Vũ, Nang Thọ lom khom chui qua cái cây, tới chốt kiểm soát biên phòng, miệng lao xao nói "muôn sừng", tức vui quá. Các cháu nhỏ tới gặp các chú Bộ đội Biên phòng vì nghe thông báo có quà từ thiện.

Trước khi rời bản, anh nhẩm lại toàn bộ các hộ dân ở bản Sê Sáp, hộ ông Pun Khăm còn 1 bao lúa 20 kg, 2 bao gạo mới nhận; hộ ông Cu Bên, vì nhà đông người nên lúa cũng đã ăn gần hết, gạo thì còn gần 2 bao; hộ ông Ma Lin Thong, nhờ bán củ kiệu ở chợ A Lưới của Việt Nam nên đã mua bổ sung thêm được gạo dự trữ.

Anh Khăm Pai kể, hai cô con gái nhỏ đã tới chợ A Lưới của Việt Nam. Còn tới trung tâm huyện Kà Lừm thì chưa đứa nào đặt chân tới. Vì nếu đi theo đường núi về phía Lào thì phải vượt qua chục con sông, suối, đèo dốc thì mênh mông. Vì sự hùng vĩ của dãy núi Phou Luang (Trường Sơn) đã khiến Sê Sáp trở thành một vùng lìa. Mùa nắng đi về huyện cũng tắc đường, mùa mưa lại càng tắc. Vì vậy Sê Sáp phải "mượn" đường vòng sang Việt Nam.

Mấy chục chiếc xe máy của người ở bản Sê Sáp dựng sát barie của Trạm kiểm soát biên phòng Hồng Thái, chiếc xe nào cũng mang biển số của Việt Nam. Anh Khăm Pai cười và cho biết, sang tới A Lưới, thành phố Huế mua xe máy rất gần, nên đăng ký luôn biển số bên này, vì thời gian từ bản đi chợ sang Việt Nam nhiều hơn là đi sâu về phía nội địa của Lào, con đường phía sau lưng bản Sê Sáp giống như ngõ cụt.

"Có chăn nuôi bò hay không"? Nghe phóng viên hỏi, anh Khăm Pai cho biết, vài năm trước có 1 hộ phát triển nuôi được 2 con bò, lúc đó xem như nhà đó cũng giàu lắm rồi. Nhưng cuối cùng khó khăn nên hộ đó cũng bán bò và giờ đây ở bản không ai còn bò nữa. Ai cũng muốn mua 1 con bò, vì có nhiều cỏ, nhiều lá cây, nhưng rồi không có tiền để "sắm" nổi một con bò nào.

Kiệu sang Việt Nam

Nhìn trên bản đồ, bản Sê Sáp giống như một vết rạch nhỏ vào lưng núi, nằm sát đường biên giới Việt Nam - Lào. Từ đầu bản Sê Sáp nhìn toàn cảnh, buôn làng thấp thoáng những ngôi nhà sàn có kiểu dáng y hệt nhà sàn của đồng bào dân tộc Pa Cô ở phía Việt Nam. Người ở Sê Sáp từng du canh du cư trên núi, sau này Bộ đội Biên phòng Việt Nam sang giúp xây dựng các công trình dân sinh, góp phần níu giữ gần 50 hộ, hơn 200 nhân khẩu "cắm rễ" ổn định, giống như bản Ka Lô, là địa phương được Đồn Biên phòng A Đớt nhiều năm đỡ đầu.

Lưng núi Phou Luang sát bản Sê Sáp không hề có bóng dáng của máy cày, trâu kéo, máy phun nước… Cả làng chỉ chờ mùa mưa sẽ lên núi gieo hạt lúa trời, sau đó thu hoạch với năng suất rất thấp. Vậy nên mỗi gia đình chỉ lo đủ 2-3 tháng gạo ăn, sau đó là bươn chải để có thêm thu nhập.

Năm 2024, người ở bản Sê Sáp được chính quyền huyện A Lưới hỗ trợ giống cây mới, đó là củ kiệu. Bà con trồng thử và đã có thu nhập. Vì vậy cứ sáng sớm, ngay tại barie đã xuất hiện những nông dân Lào chở kiệu đi về phía chợ ở trung tâm A Lưới của thành phố Huế. Sáng đi qua và phải trở về Lào trước 18 giờ. Anh Khăm Pai và nhiều thanh niên muốn đi thật sớm, vì qua A Lưới giống như đi vào thành phố. Trên đường trở về bản Sê Sáp, sau xe gắn máy của bà con người Lào luôn chở theo can xăng, dầu ăn, vài đôi dép.

Trung tá Nguyễn Đăng Đông, Đồn trưởng Đồn Biên phòng Quảng Nhâm cho biết, mỗi lần họ đi chợ thì chở theo chút ít củ kiệu đi bán, nhưng tính ra số kiệu này bán ra cũng không được nhiều tiền, chỉ đủ mua ít mắm, mì chính, dép, mũ, xăng. Một số người có mối quan hệ thân tộc với bà con ở phía Việt Nam, nên mỗi lần đi chợ thì bà con cũng gặp nhau, chia sẻ về cuộc sống và công việc hằng ngày để học hỏi về canh tác.

Ví dụ như bố của Khăm Pai tên là Hồ Vuột từng tham gia du kích Việt Nam, do có nhiều chiến công nên ông từng được phong chức Xã đội trưởng xã Nhâm, huyện A Lưới. Mỗi lần đi chợ A Lưới gặp bà con, anh Khăm Pai lại nghe những người lớn tuổi ở phía Việt Nam kể chuyện bộ đội Việt Nam và bộ đội Lào cùng chung một chiến hào, mối quan hệ giữa Hoàng thân Souphanouvong và Chủ tịch Hồ Chí Minh là biểu tượng đẹp đẽ và sâu sắc, thúc đẩy liên minh chiến đấu Lào - Việt, Việt - Lào.

Trung tá Nguyễn Đăng Đông, Đồn trưởng Đồn Biên phòng Quảng Nhâm tâm sự, phía Việt Nam liên tục giúp đỡ người bên Sê Sáp, tội nhất là các cháu nhỏ chỉ học tới lớp 5 là dừng lại, có khi cả bản chỉ 1-2 em cố gắng được gửi tới trường của huyện Kà Lừm. Các em phải đi vòng sang thành phố Huế, sau đó ra tỉnh Quảng Trị, nhập cảnh qua cửa khẩu quốc tế La Lay, sau đó tiếp tục đi hàng trăm km để đến trường bán trú. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Thực trạng đáng lo ngại

LAM SA

Từng được xem là một trong những nghề nghiệp được tôn trọng nhất tại Hàn Quốc, thế nhưng nghề giáo viên giờ đây đang đứng trước một cuộc khủng hoảng niềm tin chưa từng có.

Những con số vừa được công bố cho thấy một thực trạng đáng lo ngại đó là gần một nửa giáo viên Hàn Quốc từng nghĩ đến việc rời bỏ nghề và hơn 80% sống trong nỗi sợ bị cáo buộc lạm dụng trẻ em chỉ vì các hoạt động hướng dẫn học sinh thông thường trong lớp học. Đây không còn là vấn đề cá nhân của giáo viên, mà là hồi chuông cảnh báo đối với toàn bộ hệ thống giáo dục.

Trong môi trường giáo dục hiện đại, giáo viên vốn được kỳ vọng vừa là người truyền đạt kiến thức vừa là người định hướng nhân cách, hỗ trợ tâm lý và duy trì kỷ luật học đường. Nhưng khi mọi lời nhắc nhở, mọi hình thức kỷ luật hay can thiệp giáo dục đều có nguy cơ bị hiểu thành "lạm dụng", vai trò của người thầy đang bị thu hẹp đến mức đáng báo động.

Khảo sát của Liên đoàn Công đoàn Giáo viên Hàn Quốc cho thấy, 80,8% giáo viên lo sợ bị kiện vì cáo buộc lạm dụng trẻ em. Đáng nói hơn, 94,1% giáo viên thừa nhận họ đã giảm bớt, hoặc do dự trong việc hướng dẫn học sinh vì sợ phát sinh tranh cãi pháp lý. Điều này đồng nghĩa với việc nhiều giáo viên không còn dám nghiêm khắc, không muốn can thiệp sâu vào hành vi của học sinh, thậm chí né tránh những tình huống dễ gây hiểu lầm.

Đằng sau nỗi lo ấy là áp lực ngày càng lớn từ phụ huynh và xã hội. Trong thời đại mạng xã hội phát triển mạnh, chỉ một đoạn video cắt ghép hay một lời tố cáo chưa được kiểm chứng cũng có thể khiến danh dự của giáo viên bị ảnh hưởng nghiêm trọng. Nhiều phụ huynh ngày nay sẵn sàng khiếu nại hoặc kiện tụng thay vì trao đổi trực tiếp với nhà trường. Điều này khiến giáo viên luôn phải giảng dạy trong tâm thế dè chừng và phòng thủ.

Ngoài áp lực tâm lý, giáo viên Hàn Quốc còn đang bị "bủa vây" bởi khối lượng công việc hành chính khổng lồ. Gần 98% giáo viên tham gia khảo sát cho biết, công việc giấy tờ ảnh hưởng tiêu cực đến hoạt động giảng dạy và làm họ khó tập trung cho chuyên môn. Dù chịu nhiều áp lực, đa số giáo viên vẫn xem sự trưởng thành của học sinh là giá trị lớn nhất của nghề dạy học. Có tới 94,7% giáo viên cho rằng sự trưởng thành tích cực của học sinh là điều ý nghĩa nhất trong công việc của họ. Tuy nhiên, môi trường giáo dục hiện nay đang khiến nhiều người dần kiệt sức.

Rõ ràng, một xã hội không thể có nền giáo dục chất lượng nếu giáo viên phải dạy học trong sợ hãi. Bảo vệ trẻ em là điều cần thiết, nhưng bảo vệ giáo viên khỏi những cáo buộc vô căn cứ cũng quan trọng không kém. Cần có những cơ chế rõ ràng để phân biệt giữa hành vi bạo hành thực sự và các biện pháp giáo dục hợp lý trong lớp học. ■